

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ
ΑΛΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1886

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

N. A. G.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μαγροπούλη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Ε. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της Έστιας: Έπι της οδού Σκαδίου, αριθ. 32.

1886

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ΄

Χυδρόμη ληθεία: 'Εν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαμῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕκαστος, ἔτους καὶ ἑνὸς ἔτητος. — Γραφεῖον Διοτ. Ὁδὸς Σταδίου 82.

26 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια ἴδε προηγ. φύλλον]

Ἀμοφτέρας τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἔγραψεν ὁ Ἐϊχτάλ πρὸς τὸν ἐν Ναυπλίῳ φίλον καὶ συνάδελφόν του Roujoux.

«Λαμία 16]28 Δεκεμβρίου 1834.

Φίλιπτε,

Προχθές, Παρασκευὴν, ἐπέστραψα ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἐκδρομῆς μου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχειοῦ. Ἀνεχώρησα ἐνταῦθεν τὸ παρελθὸν Σάββατον, ἐν μέσῳ πυκνῆς χιόνος, διὰ τὸ χωρίον Βαρυμπόπι, ὅπου κατοικεῖ ὁ γέρον Ἰσοκαλάς, πενθερός μίᾳς τῶν ἀδελφῶν τοῦ κ. Κατζήσκου. Ἐκασε τρεῖς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, τὰρα δὲ τὴν κτίξιν πάλιν διὰ τετάρτην φορὰν. Πρὸς τοῦτο θὰ δαπανήσῃ δύο χιλιάδας δραχμῶν. Ὅθ' ἔχη δύο πατώματα, μὲ τέσσαρα χωρίσματα ἕκαστον, θὰ εἶναι δὲ παλάτιον καθ' ἑαυτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῶν καλυβῶν τὰς ὁποίας καὶ μόνας βλέπει τις εἰς αὐτὰ τὰ μέρη.

Τὸ Βαρυμπόπι κεῖται πλησίον τῶν χωρίων Μάρρεσι, Ἀρχάνι καὶ Παλιοῦρι, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Κωλέττης καὶ οἱ φίλοι του ἠγόρασαν. Αἱ γαῖαι αὗται εἶναι ἐξαιρετοί, ἡ τοποθεσία τῶν λαμπρῶν ὄσων καὶ ἡ ποιότης τῆς γῆς. Ἀπόδειξις τούτου καὶ ἡ προθυμία μεθ' ἧς οἱ κάτοικοι συνέχονται ἐνταῦθα. Τὰ δύο χωρία Μάρρεσι καὶ Ἀρχάνι, πλησίον ἀλλήλων κείμενα, περιέχουν πληθυσμὸν ἱσχυρότατον, ἐν γίνεαι δὲ ὄλη ἡ μεταξὺ Λαμίας καὶ Βαρυμπόπιου πεδιάς (ἐξ ὡρῶν δρόμος,) φαίνεται κατωκημένη ὀχι ὀλιγώτερον πάσης ἄλλης γνωστῆς μου ἐν Εὐρώπῃ ἐξοχῆς. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ὀφείλεται εἰς τὴν ἄκραν τῆς γῆς εὐφορείαν καὶ εἰς τὴν γειτνιασιν τῆς Τουρκικῆς ἐπικρατείας, ὀπόθεν ὁ πληθυσμὸς τῆς Φθιώτιδος ἔλαβεν οὐκ ὀλίγην προσαύξησιν. Ἐνταῦτοις, καίτοι τοσοῦτον καλῶς τοποθετημένα καὶ κατωκημένα, τὰ χωρία ταῦτα εὐρίσκονται εἰς ἐλεινην κατάστασιν. Οἱ χωρικοὶ δὲν κατοικοῦν εἰς οἰκίας,

ἢ κἂν εἰς καλύβας, ἀλλ' ἐντὸς εἰδους παραπημάτων ἐκ κλάδων πλεκτῶν ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐπιστρώσεως. Βύρισκόμενος ἐντὸς αὐτῶν, νομίζεις ὅτι εἶσαι εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἐὰν ἀνάψῃς πῦρ, κινδυνεύεις νὰ καύσῃς τὸ οἶκημα ὀλόκληρον. Καὶ ὅμως δὲν θὰ ἦτο δύσκολος ἐπίστρωσις τις ἐκ πηλοῦ. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τοσοῦτον ἐξενευρίσθησαν ὑπὸ τῶν συμφορῶν ὅσας ὑπέστησαν, ὥστε οὐδὲ μέχρι τοῦ σημείου τούτου δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἐνέργειά των.

Ἀπὸ ἐπέρασκα δύο ἡμέρας μετὰ τοῦ γέροντος Ἰσοκαλά καὶ ἔμαθα παρ' αὐτοῦ διάφορα πράγματα ἀξιάκουστα (ἐδέησεν ἐνίοτε νὰ προσφύγω εἰς τὰς γνώσεις τοῦ Δημήτρη, ὡς διερμηνέως), μετέβην εἰς Ἰπάτιην, ὅπου ὁ Κατζήπέτρος καὶ ἡ σύζυγός του μὲ ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν μικρὰν τῶν οἰκίαν μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης. Ὁ κ. Κωλέττης ἔλαβε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ συστήσῃ εἰς τὸν ἐξαδέλφόν του, ὥστε εἰς τὴν ἐπιστολήν του ὀφείλω τὴν πρόθυμον ταύτην ὑποδεξιῶσιν. Πρώτην ταύτην φορὰν εὐρέθην ἐνώπιον ζεύγους ἀντιπροσωπεύοντος τὸν φεουδαλισμὸν τῆς Ἑλλάδος. Ὅσον δὲ ἐπιδεικτικῆς συζητήσεως καὶ ἂν εἶναι αἱ ἀξιώσεις τῶν τοιούτων ἀρχόντων, — τῶν ὁποίων τὴν καταστροφὴν ἤργησεν ὁ Ἀλῆ πασῶς καὶ συνεπλήρωσεν ἡ ἐπανάστασις, — ὀμολογῶ ὅτι μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἐπανεῖδον ἐκεῖ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐκείνην, αἱ ὁποῖαι πανταχοῦ καὶ πάντοτε συνοδεῦον τὸ ἐπιφανές τοῦ γένους. Ἐθαύμασα πρᾶγματι τὸν Καπετάνιον, διατηροῦντα ὀπωσδήποτε, καὶ ἐν μέσῳ τῆς παρούσης στενοχωρίας, τὴν λαμπρὰν ἐνδυμασίαν καὶ τὸν πολῦτιμον ἵππον του. Κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς θετικότητος ἀξίζει νὰ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι τινὲς διατηροῦντες μετὰ πάσης θυσίας τὸ πάθος τῆς μεγαλοπρεπειᾶς.

Ἰνυαρίζεις βεβαίως τὴν σύζυγον τοῦ Κατζήπέτρον. Ἐξ ὄσων γυναικῶν εἶδα μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλάδι ἐξέχει αὐτὴ καὶ διαφέρει. Βεβαίως εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς διατηρεῖ τὴν συναισθησιν αὐτῆς εὐγενούς καταγωγῆς τῆς, τὸ ἐκδηλοῖ δὲ καὶ διὰ τῶν τρόπων καὶ τῆς ὀμιλίας τῆς μόλις ταῦτα ὀμως νομίζω ὅτι κατώρθωσε νὰ γείνη καὶ καλὴ νοικοκυρὰ, πρᾶγμα σπάνιον καὶ τοῦτο εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Ἐὰν ὑπάρχωσι πολλοὶ τοιούτου

είδους γυναίκες εις τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας, ἃς σπεύσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ τὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ βασιλείον του.

Ὁ περιμενόμενος τὴν τετάρτην ταχυδρόμος ἔφθασε τὴν παρασκευὴν. Ὁ χριστιανὸς (τοῦ Σαββάτου) δὲν ἔφθασεν ἀκόμη μέχρις ὥρας—ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς.—'Ἐλπίζω ὅτι θὰ μοι φέρῃ ὀλίγας λέξεις σου. Παρήλθε μὴν ἀφότου σὲ ἀπεχωρίσθην καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ μάθω τί γίνεσαι. Ἐφημερίδας εἶδα μέχρι τῶν τῆς 1ης Δεκεμβρίου μόνον. Ἐξ αὐτῶν ἔμαθα τὰ ἐν Ἀθήναις συμβαινόντα, τὴν ὑπουργικὴν ἐν Γαλλίᾳ μεταβολὴν καὶ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ Ταφιλπούζη (1), τὰς ὁποίας ἄλλως ἐγνωρίζομεν ἤδη ἐνταῦθα. Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων ἡ σημαντικωτέρα διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι νομίζω ἡ τελευταία. Τὸ κίνημα τοῦ Ταφιλπούζη δὲν ἔχει πλέον τὸν χαρακτήρα μικρῆς τοπικῆς ἀνταρσίας· πρόκειται περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἀλβανίας. Ἀνεξαρτήτως τῶν σπουδαίων συνεπειῶν, τὰς ὁποίας τὰ συμβάντα ταῦτα δύνανται νὰ ἔχουσιν ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὑπάρχει καὶ ὁ ἄμεσος κίνδυνος τῆς ἀναξωπυρώσεως τῆς ληστείας κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ, ἐὰν δὲν ληφθῇ πρόνοια περὶ ὀργανισμοῦ σώματος στρατιωτῶν εἰς τὰ σύνορα.

Ὡς πρὸς τοὺς Βουλγάρους, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν τοὺς Γερμανοὺς ἐθέλοντάς, τρεῖς πάλιν ἐξ αὐτῶν ἀπειραθήσαν νὰ λιποτακτῶσιν πρὸ οὐκὼ ἡμερῶν, ἀφοῦ ἔκλεψαν τοὺς ἀξιωματικούς των, ἀλλὰ συνελήφθησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς.

Ἐλησμόνησα νὰ σοῦ ἀναφέρω, γράφων περὶ Ὑπάτης, ὅτι ἐπισκέφθην τὰς γαίας Θερμιά καὶ Καράλη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σπερχεῖου. Ὡς πρὸς τοποθεσίαν δὲν παραβάλλονται πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης γαίας. Πρὸς μεσημέριαν ὑπέρκειται ἡ Οἶτη. Αἱ ἐκ τῶν ὄρεων καταπίπτουσαι πέτραι καλύπτουν τὰ ὑψηλότερα μέρη τῶν γαιῶν, τὰ δὲ ταπεινότερα κατακλύζονται ὑπὸ τῶν νερῶν, πολλαχοῦ δὲ αὐταὶ μετεβλήθησαν εἰς ἔλη. Ἡ γειννίασις τῶν Τούρκων τοῦ Πατρατζικίου εἶχε φυγαδεύσει τοὺς κατοίκους, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἐν λόγῳ γαῖαι εἶναι σήμερον ἔρημοι, καλύπτονται δὲ ὑπὸ θάμνων καὶ καλάμων. Ἀπαιτοῦνται μεγάλαὶ δαπάναι διὰ νὰ ἐκχερωθῶσιν. Οἱ μόνον ἐπ' αὐτῶν ἤδη κατοικοὶ εἶναι οἰκογένειαι τινες ἐκ Θεσσαλίας τὰς ὁποίας ὁ Χατζηπέτρος ἐπεισεν, ὡς μὲ ἐπληροφόρησε, νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, καθ' ἣν στιγμὴν ἤτοιμα-

(1) Ὁ Ἀλβανὸς οὗτος ὁπλαρχηγὸς κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1831 εἰσέβαλεν εἰς Ἀργολίδα ὡς σύμμαχος τῶν ἀντιπάλων τοῦ Κυβερνήτου. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1833 ἐπανέστη ἐν Ἀλβανίᾳ κατὰ τῆς Πύλης καὶ ἐληλάτησε τὴν Ἄρταν. Τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα δὲν ἴσχυσαν νὰ τὸν ἐξοντώσωσιν, ἡ δὲ ἀνίστασις του ἔλαθε μεγαλειέστερας διαστάσεως κατὰ τὸ 1834, ὡς ἐν τῇ ἀνωτῇ ἐπιστολῇ ἀναφέρεται. Ἦτο ἐν συνεννοήσει μετ' Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν, τινὲς δὲ καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτοῦ.

ζοντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, ἀντιτάσσασαι ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν εὖρον ἐν Ἑλλάδι.

Πάντες ἐδῶ μοι λέγουσιν ὅτι ἐὰν θέλῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐλκύσῃ μετοίκους ἐκ Θεσσαλίας πρὸς ἀποκτάστασιν ἐν Ἑλλάδι, ἀνάγκη νὰ διοργανίσῃ ἐπὶ τούτῳ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ζητουρίου, μεταβάλλουσα αὐτὴν διοικητικῶς. Χθὲς μοι ἔλεγεν ὁ Μανσόλας ὅτι τὴν προτεραιανήλθον πρὸς αὐτὸν οἰκογένειαι τινες ἐκ Θεσσαλίας, τῶν ὁποίων τὰ σκεπάσματα ἐκρατήθησαν εἰς τὰ σύνορα τὴν νύκτα, καὶ νύκτα ψυχροτάτην, διότι ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῶσιν ὑπὸ τοῦ τελωνεῖου αἱ καπόται καὶ τὰ σκεπάσματά των, τὴν δὲ νύκτα τὸ τελωνεῖον εἶναι κλειστόν. Ἄλλ' εἰς τὰ σύνορα δὲν ὑπάρχει οὔτε οἰκία οὔτε καταφύγιόν τι, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰ γυναικόπαιδα τὸν δρόμον των μέχρι Λαμίας, ἀσκητῆ καὶ ἀπροφύλακτα, τὸ δὲ πρῶτ' ἔφθασαν οἱ ὕδοιποροὶ κκχὼς ἔχοντες εἰς τοῦ Μανσόλα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ δύο κατόπιν ἡμέρας ἐπεισε πολλὴ χιὼν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ στείλωσιν εἰς Φούρκων ἀνθρώπους διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰ πράγματά των! Ἐὰν θέλωσι τελωνεῖα, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ μένωσιν ἀνοικτὰ τὴν νύκτα, ἢ νὰ ὑπάρχῃ καταφύγιόν τι παρ' αὐτὰ.

Ἐυχαρίστως ἔμαθα ὅτι ἡ Γραμματεία τῶν Ἐσωτερικῶν ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἐπαρχῶν ἐκθέσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐπαρχιῶν. Τοῦτο δύνανται νὰ εἶναι βάσις νέου συστήματος, συμφωνίᾳ δὲ πρὸς ὅσα διὰ προλαβούσης μου σοὶ ἔγραψα περὶ τῆς ἀνάγκης τοιούτων ἐξετάσεων καὶ ἐρευνῶν. Ὑποθέτω ὅτι τὸ ὑπουργεῖον προσκάλεσε τὸ μέτρον τοῦτο.

Φιλοξενοῦμαι εἰς τοῦ Μανιτάκη. Ὁ Χατζησκος ἔχει ἐργάτας εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ὑποῖον κατεῖχον εἰς τὴν οἰκίαν του. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου εἰς Ὑπάτην τῷ εἶπον ῥητῶς ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκίαν του. Τὸν ἐστενοχώρουσι παρκετὸς δὲ τούτου ἀπέθνησκα τοῦ ψυχους ἐκεῖ. Ὡς ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ξύλων δὲν εὐρίσκονται ἀνδρακες εἰς Λαμίαν. Ἄλλ' οὔτε μαγγάλι εὐρίσκει τις. Τὸ νεάνυμφον ζεῦγος φλέγεται τοσοῦτον ὑπὸ ἔρωτος, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἐγώ, ὁ μὴ ἐρωτευμένος, ἐκρύβω δεινῶς καὶ ὅτι ἐν ἑλλείψει ἀνδράκων ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ μοι δοθῇ χόβολη. Εἰς τοῦ Μανιτάκη εἶμαι πλέον ἐλεύθερος, καθὼ ἄγαμοι καὶ οἱ δύο.

Διὰ μίαν τῶν προλαβουσῶν ἐπιστολῶν μου σοὶ ἔγραψα ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐλπίζω ὅτι ὁ αὖριον περιμενόμενος ταχυδρόμος θὰ μοι γνωστοποιήσῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν τοῦ κ. Κωλέττη. Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐγκλιεῖν τὴν ἐπίσημην αἴτησίν μου περὶ παρατάσεως τῆς ἀδείας μου. Πρωτοκόλλησέ τὴν, ἐὰν πρόκειται νὰ δοθῇ κατὰ

παρὰ τὴν ἀπάντησιν. Εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν ζήτησε, παρακαλῶ, παρὰ τῆς Νομαρχίας διαβατήριον (διὰ τὴν Λάρισσαν) διὰ τὸν ὑπηρετήριον μου Κυριακὸν Δημητρίου, πρὸς τὴν μητέρα τοῦ ὁποίου στέλλεις τὴν ἐγκλιεστον.

Καταγίνομαι εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς. Μετὰ τινῶν ἡμερῶν σπουδᾶς σκοπεῖω νὰ ἀναχωρήσω εἰς Λάρισσαν, ἐπανερχόμενος διὰ Λεβαδείας, Βυθόιας καὶ Σύρρας. Ἀλλὰ, ὅπως ἴσῃτε καὶ ἂν τροπολογηθῶσι τὰ περαιτέρω σχέδιά μου, δύναιμαι νὰ εἴπω ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ταξιδίου μου ἤδη ἐξετελέσθη. Καλῶς ἡ κακῶς καταφέρω νὰ ὁμιλῶ τὰ Ἑλληνικά. Μετὰ τοῦ Τσουκαλᾶ καὶ τοῦ Χατζηπέτρου ἠδυνήθη νὰ συνεννοῦμαι. Ἡ πρώτη δυσκολία ὑπερνεκλήθη, τὰ λοιπὰ θὰ ἔλθωσι μὲ τὸν καιρὸν.

Δευτέρα, 29 Δεκεμβρίου

Σήμερον, μέχρι τῆς 10 ὥρας, τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Σαββάτου εἰσέτι δὲν ἦλθε.

Λαμία, 1 Ἰανουαρίου 1835

Ὁ Δρόσος θεωρεῖ τὴν ἐγκατάστασιν ἀποίκων δύσκολον, ἀλλ' οὐχὶ ἀδύνατον. Ὁ Γῶγος λέγει ὅτι ἀποικοὶ θὰ ἐξοντωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ παραδαχθῶσιν ὅτι ἡ γῆ ἢ ἐγεννήθησαν, δύνανται νὰ φέρῃ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ἐκτὸς αὐτῶν,—ἢ ὅτι ἀνθρώποι μὴ τηροῦντες τὴν τεσσαρακοστὴν δὲν εἶναι Τούρκοι. Συνώμιλησα καὶ πάλιν περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου μετὰ τοῦ Χατζησκου, ἡ δὲ γνώμη του εἶναι ἐπιθυμητὴ τῶν ὑπὲρ καὶ τῶν κατὰ, τὸ ὑπὲρ ὑπερέχει. Ἀλλὰ πῶς νὰ βίψῃς ἀποίκους ἐν τῷ μισῷ Ἐσόδῳ, δεκάτων, κτλ; Ὁ ἐρετικὸς δεκατημῶς ἐπροξένησε μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ Ἑλλήνων (οἱ πάντες μοι τὸ ἐπαναλαμβάνουσι) φροσῆραν ἐντύπωσιν.

Ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίζω τί κάμνετε τώρα εἰς Ναύπλιον; Ὁ καιρὸς παρέχεται πάντοτε ἐν βεβαιότητι; Ἐὰν δὲν προσέξωσιν, ἡ ἀφύπνισις θὰ ἐπέλθῃ τρομερά! Ὅποιον ποτὲ ἔθνος εὐρέθη εἰς τὴν παρούσαν θέσιν τῆς Ἑλλάδος; Ἡ γῆ ἀκαλλιέργητος, οὐδεμίᾳ βιομηχανία,—οὐδὲ ἐν ἐργασίας,—δ χωρικός ἀγοράζει ἐκ τῶν ξενῶν τὸν ἄρτον του, τὰ ὀλίγα ἐνδύματα ὅσα φέρει, τοὺς βόας του, τοὺς ἵππους του, τὰ ἐργαλεῖά του, τὸ ποτήριόν του, ἕως καὶ αὐτὰς τὰς σανίδας του. Ἡ τοιαύτη εἰσαγωγὴ ἐξώθεν ἠδύνατο μέχρι τινὸς νὰ μὴ εἶναι κακόν,—ἠδύνατο μάλιστα νὰ εἶναι καλόν, ἐὰν ἡ γεωργία παρήγε βᾶσιν συναλλαγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ γεωργία μένει νεκρὰ δι' ἑλλειψὴν μέσων.

Νομίζω καθῆκον τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν τὸ νὰ προκαλέσῃ ἐρευνᾶν περὶ τῆς ἀληθοῦς ἀνηκούστου καταστάσεως ταύτης τῶν πραγμάτων καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ ἀναλόγως σχέδιον

ἐνεργείας. Ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃς περὶ τούτου μετὰ τοῦ Κωλέττη.

Δὲν ἤμην ποτὲ ἀνθρώπος τῆς ἐξοχῆς, ἀλλὰ νομίζω ὅτι καθόσον παρέχεται ἡ νεότης γίνομαι τοιούτος. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ μόνη μου φιλοδοξία θὰ εἶναι ἡ ἀπόκτησις μικρᾶς γωνίας γῆς εἰς ὠραίαν τινὰ τοποθεσίαν. Τοῦτο ἐπιθυμῶ καὶ σὺ, ὥστε ἀποσυρόμεθα ἁμῶ. Συμφωνεῖς;

Ἐὰν δὲν ἤμην τόσο βραδύνου, θὰ προώδευα περισσότερο εἰς τὰ Ἑλληνικά. Κατώρθωσα ἐν τούτοις νὰ ἐννοῶ καὶ νὰ ἐννοῶμαι. Ἀλλὰ ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ναύπλιον τελειοποιημένος.

Ἀσπασμούς πρὸς τὸν Hill καὶ τὸν Πονηρόπουλον. Τὰ σεβάσματά μου πρὸς τὸν κ. Roussin καὶ τὸν κ. Κωλέττην.

Τὸ ἑσπέρας.

Ἐμείνεν ἡ ἐπιστολὴ μου σήμερον. Ὁ Χατζησκος δὲν μὲ ἐπληροφόρησε καλῶς περὶ τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀναχωρεῖ ὁ ταχυδρόμος. Θὰ μείνῃ μέχρι τῆς Δευτέρας. Μικρὸν τὸ κακόν.

Εἶδα εἰς τὰς σήμερον ληφθείσας ἐφημερίδας, τὴν Ἀθηναίαν καὶ τὸν Χρόνον, ὅτι ζητεῖται μεγάλη τῆ φωνῆ ἡ ἀποφυλάκισις τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἴδου πῶς ἐπέρχονται τὰ ἀποτελέσματα. Συμπεραίνεις ὅτι δὲν μετεβλήθη ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασα εἰς Ἀθήνας, ἐν δὲ ἡ χρεῖα τὸ καλῆσι δύναισαι νὰ κάμῃς τὴν κατάλληλον χρῆσιν τοῦ εἰς χεῖράς σου ἐγγράφου.

Ζητεῖται καὶ Ἑθνικὴ ἀντιπροσωπεία. Νομίζω ὅτι τὴν θέλουν καὶ ἐνταῦθα διὰ λόγους ἰδίου. Τὸ πρᾶγμα θ' ἀπολήξῃ ἐκεῖ. Ὑπάρχουν πολλὰ θεμελιώδη ζητήματα μὴ δυνάμενα ἄνευ τούτου νὰ διευθετηθῶσιν, οἷον ἡ οἰκονομικὴ θέσις τοῦ τόπου, αἱ ἐθνικαὶ γαῖαι, ὁ ἀποικισμὸς. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο, δὲν θὰ ἐτόλμων τὸ κατ' ἐμὲ νὰ προσκαλέσω οὐδ' ἓνα μόνον ἀποικὸν εἰς Ἑλλάδα, προτοῦ ἀποφραθῇ ἑθνικῆς συνέλευσις.

Τὴν ἑσπέραν ταύτην ἔγεινα μάρτυς αὐτόπτης σκηνῆς σκανδαλώδους ἐν τῷ Ἐπαρχεῖῳ. Ἦλθον οἱ Ἐθνοφύλακες ἀπαιτοῦντες τοὺς μισθοὺς των, τοὺς ὁποίους δὲν ἔλαβον πρὸ δύο, νομίζω, μηνῶν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι μένουσιν εἰς τὰ ὄρη ἄνευ ἄρτου, ἄνευ πυρός, ἄνευ ὑποκαμίσιου. Τὰ πρὸς ἀπότισιν τοῦ μισθοῦ των ὑφείλουσιν νὰ καταβάλωσιν οἱ κάτοικοι,—ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν γενομένων διοικητικῶν μεταβολῶν, οἱ μοίραρχοι, ὑπομοίραρχοι, ἐνωμοτάρχαι καὶ χωροφύλακες ἰδιοποιήθησαν τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως, τὰ δὲ χρήματα εὐρίσκονται σήμερον Κύριος οἶδε ποῦ.....

[Ἐπεται τὸ τέλος.]

Δ. ΒΙΚΒΑΛΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθοιστόρημα 'Ιουλίου Βέρν και 'Ανδρέου Λωρ) [Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 389]

Πρό τῆς παρελεύσεως τετάρτου τῆς ὥρας ἐγένετο καταφανές ὅτι ἡ 'Αλάσκα ὑπέρεπε τοῦ ἄλλου πλοίου, οὐ τὸ σκάφος ἤρξατο δρώμενον διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Οὐ μόνον ἰστιοδρόμει δι' ὑποπνέοντος ἀνέμου, ἀλλὰ καὶ ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐσχημάτιζε πρὸς τὴν τῆς 'Αλάσκας ὀξυτάτην γωνίαν.

'Αλλ' αἶφνης μεταβολὴ τις ἐπῆλθεν ἐν αὐτῷ. Καπνὸς πυκνὸς ἀνέθερε τῆς καπνοδόχου, ἀφῆσας ὀπίσω αὐτοῦ μακρὸν μέλανα ὕσσανον. Τώρα ἐπλεον ἀτιμοδρομοῦν καὶ καθ' ἣν ἡ 'Αλάσκα διεύθυνσιν.

— Δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία, τὸ "Αλβατρος εἶνε! ἐπιθύρῃσεν ὁ "Ερικ.

Καὶ διέταξε τὸν ἀρχιμηχανικὸν νὰ ἐπισπεύσῃ ἐπὶ τὸν δρόμον τοῦ πλοίου. Διήνυσεν ἤδη δεκατέσσαρα μίλλια, μετὰ ἐν δὲ τέταρτον διήνυε δεκαεξί.

Τὸ ἄλλο πλοῖον δὲν εἶχεν εἰσὶ ἀποκτήσῃ ἴσων ταχύτητα, δι' ἣ ἡ 'Αλάσκα ἐξηκολούθει ὑπερπλέουσα αὐτοῦ. Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν εἶχε προσεγγίσῃ τοσαύτον ὥστε οἱ ἐπ' αὐτῆς ἐβλεπον εὐκρινῶς τὰ ἐξαρτήματα τοῦ, τοὺς ἀνδρας τοῦ πληρώματος, οἵτινες ἐξετέλουν τοὺς χειρισμοὺς, καὶ τέλος τὰ ἀφλάστα τῆς πύμνης καὶ τὴν λέξιν "Αλβατρος.

Ὁ "Ερικ διέταξε νὰ ὑψωθῇ ἡ σουηδικὴ σημαία· παρευθὺς δὲ τὸ "Αλβατρος ἤρε τὴν ἀστερόεσσαν σημαίαν τῆς Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας.

Μετὰ τινα ἐπιλεπτά τὰ δύο πλοῖα μόλις τριακόσια ἢ τετρακόσια μέτρα θ' ἀφίσταντο ἀλλήλων.

Τότε ὁ κυβερνήτης τῆς 'Αλάσκας, ἐπὶ τῆς γεφύρας ἰστάμενος, ἐκάλεσε διὰ τηλεφώνου τὸ "Αλβατρος ἀγγλιστί.

— Αἴ!, . . ἀπὸ τὸ πλοῖον! . . Ἐπιθυμῶ νὰ ἐμιλήσω μὲ τὸν πλοίαρχόν σας!

Τὴν στιγμήν ἐκείνην ἀνῆλθέ τις ἐπὶ τὸ καταστρωμα τοῦ "Αλβατρος, ἦτο δὲ ὁ Τούδωρ Βράουν.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ πλοίαρχος τοῦ θαλαμηγοῦ τούτου, εἶπε. Τί με θέλετε;

— Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἂν ἔχετε ἐπὶ τοῦ πλοίου σας τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν.

— Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἶνε ἐπὶ τοῦ πλοίου μου καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ αὐτοπροσώπως, ἀπεκρίθη ὁ Τούδωρ Βράουν.

Νεύσαντος δὲ αὐτοῦ, ἀνθρωπὸς τις ἀνέβη εἰς τὴν γεφυραν.

— Ἴδου ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, προσεῖπεν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ "Αλβατρος. Τί τὸν θέλετε;

Ὁ "Ερικ καίτοι πρό τούτου χρόνου ἐπόθει τὴν συνέντευξιν ταύτην, καίτοι ἐξεκίνησε τόσον μακρόθεν πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς, ἐντούτοις εὐρεθεὶς ἀπροσδοκῆτως ἐνώπιον τοῦ πυρρότρυχος καὶ σιμῶ τὴν βίνα ἀνθρώπου, ὅστις προσέβλεπεν αὐτὸν ὑπῆπτως, περιέπεσεν εἰς ἀμηχανίαν ἀγνοῶν τί νὰ ἐρωτήσῃ. Ἀλλὰ τέλος συγκεντρώσας τὰς ἰδέας αὐτοῦ·

— Ἐγὼ ἀνάγκην νὰ ἐμιλήσω διὰ μακρῶν καὶ ἐμπιστευτικῶς μαζὶ σας, εἶπε. Σᾶς ζητῶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ διὰ νὰ σᾶς εὐρω ἤλλα εἰς αὐτὰς τὰς θαλάσσας. Ἐρχεσθε εἰς τὸ πλοῖόν μου.

— Δὲν σᾶς γνωρίζω καὶ εἶμαι καλὰ ἐδῶ πῶς εἶμαι, ἀπήντησεν οὗτος.

— Ἀλλ' ἐγὼ σᾶς γνωρίζω! Ἐμαθα ἀπὸ τὸν Βόουλες τῆς Νέας Ὑόρκης ὅτι παρευρέθητε εἰς τὸ ναυάγιον τῆς Κυνθίας, καὶ ὅτι τοῦ ἐκάματε πολλὰς λόγον διὰ τὸ παιδί τοῦ πωσιβίου. Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ δι' αὐτὸ ἤθελα νὰ σᾶς ζητήσω ὅσας πληροφορίας ἔχετε δι' ἐμέ.

— Ἀπὸ ἄλλον νὰ τὰς ζητήσετε, ἐγὼ δὲν ἔχω διόλου ὄρεξι νὰ σᾶς τὰς δώσω!

— Θέλετε νὰ ὑποθέσω ὅτι αἱ πληροφορίες αὐταὶ δὲν σᾶς τιμοῦν;

— Ὑποθέσατε ὅ, τι θέλετε, τὸ ἴδιο μοῦ κάνει, ἀντιπῆν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν.

Ὁ "Ερικ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ μείνῃ ἀτάραχος.

— Εἶναι προτιμότερον νὰ μοῦ εἰπῆτε μὲ τὸ καλὸν αὐτὰς τὰς πληροφορίες, αἱ ὅποιαι μ' ἐνδιαφέρουν τόσον πολὺ, παρὰ νὰ ἐκτεθῆτε εἰς τὸν κίνδυνον νὰ σᾶς τὰς ζητήσω εἰς τὸ κακουργοδικεῖον, προσεῖπεν ἀπαθέστατος.

— Στὸ κακουργοδικεῖον! . . Ἐνας λόγος εἶνε. Μὰ δὲν βρωτᾶτε ἂν μ' ἀπορῆτε καὶ νὰ μὲ πᾶτε; ἀπεκρίθη ὁ Ὀδόνογαν.

Τότε παρενέβη ὁ Τούδωρ Βράουν.

— Βλέπετε ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπ' ἐμέ νὰ λάβητε τὰς πληροφορίες τὰς ὅποιαις ζητεῖτε, εἶπεν εἰς τὸν "Ερικ. Τὸ καλλίτερον λοιπὸν εἶνε νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον μας, ὁ καθεὶς ὅπως θέλει.

— Δικαί ὁ καθεὶς ὅπως θέλει; Τὸ ἀπλούστερον δὲν εἶνε νὰ ἠμπολογήσωμεν ἕως ὅτου φθάσωμεν εἰς πολιτισμένον τόπον διὰ νὰ κανονίσωμεν τὰς μεταξὺ μας ὑποθέσεις; εἶπεν ὁ κυβερνήτης τῆς 'Αλάσκας.

— Δὲν εἰξεύρω νὰ ἔχωμεν ὑποθέσεις ἀναμεταξύ μας καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην εἰς συντροφίαν κανενός, ἀπήντησεν ὁ Τούδωρ Βράουν, ἐτοιμασθεὶς νὰ κατέλθῃ τῆς γεφύρας.

Ὁ "Ερικ ἐπέσχεεν αὐτὸν διὰ νεύματος.

— Κυβερνήτα τοῦ "Αλβατρος, ἀνέκραξεν, εἶμαι ἐντεταλμένος εἰδικὴν ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς μου, καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου ταύτην τὴν ἐποπτεύειν τῆς τάξεως ἐν τῇ θαλάσσῃ!

Σᾶς καλῶ λοιπὸν νὰ μοὶ ἀνακοινώσητε ἀμέσως τὰ ναυπηγικὰ σας ἔγγραφα!

Ὁ Τούδωρ Βράουν οὐδ' ἀπαντήσεως ἤξιωσε τὸν κυβερνήτην τῆς 'Αλάσκας, ἀλλὰ κατῆλθε τῆς γεφύρας μετὰ τοῦ Ὀδόνογαν.

Ὁ "Ερικ ἀνέμεινε δύο λεπτά, μεθ' ἃ προσεῖπε:

— Κυβερνήτα τοῦ "Αλβατρος, κατηγορεῖσθε ὅτι ἀπειράθητε νὰ καταστρέψητε τὸ πλοῖόν μου ἐπὶ τῆς Κρύας Ξέρας τῆς νήσου Σίν, καὶ καλείσθε νὰ ἀπολογηθῆτε διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐνώπιον ναυτοδικεῖου! Ἄν δὲν ὑπακούσητε εἰς τὴν κλήσιν ταύτην, τὸ καθῆκόν μου απαιτεῖ νὰ σᾶς ἀναγκάσω διὰ τῆς βίας.

— Δοκιμάσατε ἂν σᾶς βασιτᾶ! ἀνέκραξεν ὁ Τούδωρ Βράουν, δούς ἅμα διαταγὴν νὰ ἐκινήσῃ τὸ πλοῖον.

Κατὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην τὸ "Αλβατρος εἶχε στραφῆ ἐπαισθητῶς ἀποτελέσαν ὀρθὴν γωνίαν μετὰ τῆς πύρας τῆς 'Αλάσκας. Ἀφῆρξεν ἡ εἰλιξ αὐτοῦ κινήσεια ἐπληρῆς τὰ ὕδατα, ἅπαντα ἐπήρξασαν ἀναταραχθέντα. Ὁξὺς καὶ μακρὸς συργμῆς ἠκούσθη καὶ τὸ "Αλβατρος ὀλισθήσασιν ἐπὶ τὸν κυμάτων ἀπῆλθεν ὀλοταχῶς χωροῦν πρὸς τὸν Βόρειον Πόλον.

Μετὰ δύο λεπτά ἡ 'Αλάσκα ὄρμα εἰς καταδίωξιν αὐτοῦ.

III.

Καυροβολισμοί.

Ἐν ᾧ ὁ "Ερικ κατεδίωκε τὸ "Αλβατρος, διέταξε νὰ ἐτοιμασῶσι τὸ τηλεβόλον, διὰ τῆς 'Αλάσκας ἐφερῆν ἐπὶ τῆς πύρας· τούτο δὲ ἀπῆρξεν πολὺν χρόνον, δι' ὃ ὅτε ἀπῆλλάγη τοῦ κενδρωτοῦ περιβλήματος, καὶ ἐγεμίσθη, ὁ ἐχθρὸς ἦτο ἤδη ἐκτὸς τῆς ὄψεως αὐτοῦ. Βεβαίως ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ εἶχεν ἐπιταχύνῃ οὗτος τὸν δρόμον καὶ προέπλεεν ἤδη τρία ἢ τέσσαρα μίλλια. Ἡ ἀπόστασις αὕτη δὲν εἶνε μὲν ὑπέρμετρος εἰς τηλεβόλον Γκάτλιγγ· ἀλλ' ἀπ' οὗ ἡ μὲν θάλασσα ἰσαλευετο, τὰ δὲ πλοῖα ἀμφότερα ἠτιμοδρόμου ὀλοταχῶς, τὸ δὲ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν λίαν στενὸν παρεῖχε σκοπίσημον, πιθανώτατον ἦτο ὅτι αἱ σφαῖραι αὐτοῦ θὰ ἐπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν ἀστοχοῦσαι τοῦ "Αλβατρος. Προτιμότερον λοιπὸν θεωρήθη ν' ἀναβληθῇ ἡ ἐναρξὶς τοῦ πυρός. Μετ' ὀλίγον ἄλλως τε ὁ πρόπλους τοῦ θαλαμηγοῦ, δὲν ἠλαττώθη μὲν ἀλλ' ἐπαυσεν αὐξάνων. Κατεδείχθη δὲ ὅτι ἀμφότερα τὰ πλοῖα ἦσαν ὁμοίως ταχύπλοα. Τὸ ἀνὰ μέσον αὐτῶν διάστημα διέμεινε τὸ αὐτὸ ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Ἐν τούτοις ἡ βεβιασμένη ἐκείνη πορεία ἀπῆρξεν ὑπερβολικὴν κατανάλωσιν γαιανθρώπων, οἵτινες δσημέρας καθίσταντο σπανιότεροι ἐπὶ τῆς 'Αλάσκας· φόβος δὲ ὑπῆρχε μὴ ἀποθῆ ἀνωφελῆς καὶ ματαία ἡ βαρεία ἐκείνη θυσία, ἂν δὲν προέφθανον τὸ "Αλβατρος μέχρι τῆς νυκτός.

Ὁ "Ερικ καθῆκον ἐθεώρησεν ἐν τῇ κρισιμωτάτῃ ἐκείνῃ στιγμῇ, νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην τοῦ πληρώματος. Συγκαλέσας αὐτὸ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀνεκοίνωσεν εἰλικρινῶς καὶ ἐν παρρησίᾳ ὅποια τις ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων.

— Φίλοι μου, εἶπεν, εἰξεύρετε περὶ τίνας πρόκειται· νὰ συλλάβωμεν καὶ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὸ ναυτοδικεῖον τὸν κακούργον, ὁ ὁποῖος ἀπειράθη νὰ μᾶς ἐξολοθρεύσῃ ὅλους εἰς τὴν Κρύαν Ξέραν ἢ νὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ διαφύγῃ! Μόλις μᾶς μείνουσιν κάρθουνα δι' ἕξ ἡμέρας. Πᾶσα λοιπὸν ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸν δρόμον μας θὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ τελειώσωμεν μὲ τὰ παντὶ τὸ ταξίδι μας, ἴσως μάλιστα μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὸν σκοπὸν μας. Ἀλλὰ συλλογισθῆτε ὅτι τὸ "Αλβατρος περιμένει ἀφύκτως νὰ νυκτώσῃ διὰ νὰ μᾶς διαφύγῃ. Ἀπόλυτος λοιπὸν ἀνάγκη εἶνε νὰ κρατῶμεν αὐτὸ ἐντὸς τῆς ἀκτίνος τῆς ἠλεκτρικῆς ἡμῶν ἐστίας καὶ νὰ μὴ ἐλαττώσωμεν τὸν δρόμον μας. Ἄλλως τε εἶμεθα βέβαιοι, ὅτι τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον εἴτε αὔριον εἴτε μεθαύριον θὰ σταματήσῃ εἰς τὸν φραγμὸν τῶν αἰωνίων πάγων, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται πρὸς τὸν πόλον, εἰς τὴν 78^{ην} ἢ 79^{ην} μοῖραν. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ ἐξακολουθήσω τὴν καταδίωξιν ταύτην χωρὶς νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἂν τὴν ἐπιδοκιμάζετε καὶ ἂν δέχεσθε ἐκ προτέρων τὰς συνεπειὰς τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐπιφέρῃ.

Οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος συνεννοήθησαν πρὸς ἀλλήλους χαμηλοφώνως, ἀνέθηκαν δὲ εἰς τὸν "Ερσεβον νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην των.

— Ἡ γνώμη μας εἶνε ὅτι ἡ 'Αλάσκα πρέπει νὰ κάμῃ τ' ἀδύνατα δυνατὰ διὰ νὰ πιάσῃ τὸ "Αλβατρος, εἶπεν ὁ πρῶτος ἀλιεὺς ἡσύχως.

— Πολὺ καλὰ· θὰ κάμωμεν τὰ ἀδύνατα δυνατὰ, ἀπήντησεν ὁ "Ερικ.

Βέβαιος πλέον ὅτι τὸ πλήρωμα ὠμοφρόνει δὲν ἐφείσθη ἀνθρώπων καὶ κατῴρωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν αὐτὴν μεταξύ τῶν πλοίων ἀπόστασιν, μεθ' ὅλους τοὺς ἀπεισιπτικὸς ἀγῶνας τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἀμα τῆ δύσει τοῦ ἡλίου ὁ ἠλεκτρικὸς ὀφθαλμὸς τῆς 'Αλάσκας ἀνήφθη ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἰστοῦ καὶ προσηλώθη ἀμειλίχως ἐπὶ τοῦ "Αλβατρος μέχρι πρῶτας. Κατὰ τὴν νύκτα τὸ ἀνὰ μέσον τῶν πλοίων διάστημα διετηρήθη τὸ αὐτὸ. Ἡ αὐγὴ εὐρεν ἀμφότερα πλέοντα πρὸς τὸν πόλον. Τὴν μεσημβρίαν γενομένης ἠλιακῆς παρατηρήσεως ἐφάνη ὅτι ἡ 'Αλάσκα εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς 78°21' 14" βορείου πλάτους καὶ 98° ἀνατολικῶς μήκους.

Οἱ πλέοντες πάγοι, οἵτινες δὲν εἶχον φανῆ ἀπὸ δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμερῶν ἤρξαντο γινόμενοι πάλιν πολυάρθμοι. Ἡ 'Αλάσκα ἐνίστε ἦνοιγε διὰ τοῦ ἐμβόλου τὸν φραγμὸν αὐτῶν ὡς ἄλλοτε ἐν τῇ θαλάσσῃ τοῦ Βαφίνου. Ὁ δ' "Ερικ βέβαιος ἂν ἔτι μετ' οὐ πολὺ ἐμελλε νὰ ἐπιφανῆ ἢ

συμπαγής τῶν πάγων στερεὰ ἐπλαγιόδρομησεν ὀλίγον δεξιὰ τοῦ "Αλβατρος ὥστε ν' ἀποφράξῃ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ὁδόν, ἢν τοῦτο ἐπιχειρεῖ νὰ μεταβάλλῃ διεύθυνσιν, βλέπον ὅτι παρεκωλύετο ὑπὸ τῶν πάγων ὁ πρὸς βορρᾶν πλοῦς αὐτοῦ.

Ἡ προφύλαξις αὐτῆ ἀπεδείχθη λίαν συνετὴ, διότι περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μακρὰ ἔκτασις πάγων διεγράφη εἰς τὸν ὄριζοντα. Παρευθὺς τὸ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν ἐτρέπη πρὸς δυσμὰς ἀναχθὲν τέσσαρα ἢ πέντε μίλια. Ἡ "Αλάσκα παρεκλούθησεν τὸν χειρισμὸν τοῦτον, πλαγιόδρομησασα πρὸς ἀριστερὰν τοῦ "Αλβατρος ὅπως ἀποκόψῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ, εἰ ἀπεπειράτο νὰ στραφῇ πρὸς νότον.

Ἡ "Αλάσκα βεβαίως οὐσα περὶ τῆς διεύθυνσεως ἦν κατ' ἀνάγκην ἐμέλλε νὰ τραπῇ τὸ "Αλβατρος προσεπάθει νὰ ὠθήσῃ αὐτὸ κατὰ τῶν πάγων. Τὸ θαλαμηγόν, διαστάζον, παρακωλύμενον ὑπὸ τῶν πλεόντων κρυστάλλων, μετέβαλλε πορείαν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὅτε μὲν πρὸς βορρᾶν ἐπιβάλλον ὅτε δ' ἀπελιστικῶς πρὸς δυσμὰς ὁρμῶν.

Ὁ "Ερικ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς προσεῖχε συντόμως εἰς τὰς ψευδεῖς ἐκείνας κινήσεις ὅπως ματαιώσῃ αὐτάς διὰ κινήσεων ἀναλόγων, ὅτ' αἴφνης εἶδεν ὅτι τὸ θαλαμηγόν ἔστη, ἐστράφη βιαίως, προβάλλον τὴν πρῶραν αὐτοῦ. Μικρὰ λευκὴ γραμμὴ πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένη, ἀπεδείκνυεν ὅποια ἦτο ἡ αἰτία τοῦ χειρισμοῦ ἐκείνου. Τὸ "Αλβατρος ἐπέπεσε εἰς τὸν μυχὸν ἀληθοῦς κόλπου σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ αὐχένος τῆς παγκιῆς στερεᾶς καὶ ὡς θηρίον συγκλεισθὲν ἐν τῇ φωλεᾷ ὑπὸ ἀγέλης θηρευτικῶν κυνῶν, ἐστράφη κατὰ τῆς "Αλάσκα πρὸς ἐσχάτην ἄμυναν.

Πρὶν κατέλθῃ εἰς τὸ κατὰστρωμα ὁ κυβερνήτης τῆς "Αλάσκα δῆμος διήλθεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ συρίζων.

Τὸ "Αλβατρος λοιπὸν ἦτο ὠπλισμένον καὶ ἐσκόπει ν' ἀντισταθῇ!

— Καλλίτερα βεῖ συνέβη οὕτω καὶ ὅτι αὐτοὶ ἐπιροδόλησαν πρῶτοι! εἶπεν ὁ "Ερικ διατάξας ν' ἀντιπροβολήσωσιν.

Ὁ δῆμος οὕτως δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ περισσώτερον τοῦ ἄλλου, ἔπεσε δὲ διακόσια ἢ τριακόσια μέτρα ἀπὸ τοῦ "Αλβατρος. Ἄλλ' ἡ μάχη ἤρχισε πλεον, καὶ αἱ βολαὶ μετ' ὀλίγον ἐγένοντο εὐστοχώτεραι. Βόμβαι τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου συνέτριψε τὴν μεγάλην κερατὴν τῆς "Αλάσκα, ἐπέσκηψεν εἰς τὸ κατὰστρωμα, καὶ ἐπραγίσα ἐφένευσε δύο ἄνδρας. Ὅβις τῆς "Αλάσκα ἐπληξέ τὸ ἐπίστεγον τοῦ "Αλβατρος καὶ μεγάλην ἐπήνεγκε φθοράν. Πολλὰ ἐκατέρωθεν σφαῖραι ἐνεπάγησαν εἰς τὰ σκάφη, ἢ διήλασαν τὰ ἐξαρτήματα τῶν ἀντιμαχομένων πλοίων.

Ἡ "Αλάσκα καὶ τὸ "Αλβατρος προσήγγιζον βαθμηδόν, στρεφόμενα αἴφνης ὅπως κανονοβολῶσι διὰ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς μετῆς πλευρᾶς τηλεβό-

λων αὐτῶν, ὅτε βρονταὶ ἰσχυρόταται ἀνεμύθησαν πρὸς τὸν βρόμον τῶν κανονοβολισμῶν, οἱ δὲ καὶ ταὶ ὑψώσαντες τὴν κεφαλὴν εἶδον τὸν οὐρανὸν καταμέλανα πρὸς ἀνατολὰς.

Εἰμαρτο ἄρα γε καταιγίς τις ἢ βίβλη ἢ χιονοστρόβιλος νὰ παρὰσχρηθεὶς εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν ὅπως διαφύγῃ; Ὁ "Ερικ ἀπεφάσισε νὰ προλάβῃ τοῦτο ἀντὶ πάσης θυσίας, καὶ διέταξεν ἐμβολὴν κατὰ τοῦ πολέμιου. Ὁπλίσας τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ διὰ ξιφῶν καὶ πελέκων διεθύθη τὴν "Αλάσκα ὀλοταχῶς κατὰ τοῦ θαλαμηγοῦ.

Ὁ Τούδωρ Βράουν ὑπεχώρησε παραπλὴν τὴν στερεάν τῶν πάγων ἔκτασιν, καὶ κανονοβολῶν ἐκ τῆς πρύμνης ἀνὰ πέντε λεπτά. Ἄλλὰ τὸ στάδιον τῆς δράσεως αὐτοῦ εἶχε περιορισθῆ τὰ μέγιστα. Βαθμηδὸν στενωτέρων εἰργόμενος μεταξὺ τῆς χερσονήσου τοῦ πάγου καὶ τῆς "Αλάσκα, εἶδεν ὅτι οὐδεμία ἄλλη ὑπελείπετο αὐτῷ σωτηρίας ἐλπίς εἰμὴ μόνον ν' ἀποτολήσῃ ἐξοδὸν τινα καὶ ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν ἐλευθερὰν θάλασσαν, ἀπεπειράθη λοιπὸν ταύτην μετὰ ψευδεῖς τινὰς κινήσεις σκοπούσας νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἀντικαλον.

Ὁ "Ερικ προσεποιεῖτο ὅτι οὐδὲν ἔβλαπε. Τὴν στιγμὴν δὲ ἀκριβῶς καθ' ἣν τὸ "Αλβατρος, ὀλοταχῶς ἀποδρομοῦν, ἐφθασε πρὸς τὴν "Αλάσκα, αὐτὴ ἐφόρμησε κατ' αὐτοῦ διὰ τοῦ χαλυβδίνου ἐμβόλου τῆς.

Τραπερὰ ἐγένετο ἡ σύρραξις. Καῖνον τραῦμα ἠνοίχθη εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ θαλαμηγοῦ, ὅπερ ἐμπλησθὲν ὕδατος ἔστη ἀκίνητον, ἀδυνάτου καταστάτος παντὸς χειρισμοῦ. Ἡ "Αλάσκα ἐτοιμῶς ὀπισθοχωρήσασα ἐμέλλε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐφοδὸν, ἀλλὰ δὲν προέλαθεν.

Ἡ λαϊλαψὴ ἐπέσκηψεν. Καταιγίζων εὖρος ἤρξατο πνέων συνοδευόμενος ὑπὸ χιονοστρόβιλου, ὅπως οὐ μόνον φοβερὰ ἀνήγειρε κύματα, ἀλλ' ἀπάθει καὶ πρὸς τὸν κόλπον, ἐν ᾧ εὕρισκοντο ἀμφότερα τὰ πλοῖα, πελωρίους ὄγκους πλεόντων πάγων. Ὁ "Ερικ ἐνόησεν ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐπιτρέπετο νὰ βραδύνη ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ ἀμέσως τοῦ μυχῶ, ἐν ᾧ ἐκινδύνευε ν' ἀποκλεισθῇ. Στραφεὶς πρὸς ἀνατολὰς ἐπάλασε κατὰ τοῦ ἀνέμου, κατὰ τῶν χιόνων, κατὰ τῆς ὠρουμένης τῶν πάγων στρατιᾶς.

Ἄλλὰ μετὰ μικρὸν ἐδέησε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ἦτο ἀνέφικτον. Ὁ κλύδων μετὰ τηλικαύτης λύσεως ἐκείνητος ὥστε οὔτε ἡ μηχανὴ τῆς "Αλάσκα, οὔτε τὸ χαλυβδίνον αὐτῆς ἐμβολὸν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι πλεόν τι. Τὸ πλοῖον οὐ μόνον ὀλίγον προύχωρε, ἀλλ' ἐνόησε νὰ ναγκάζετο νὰ ὀπισθοδρομῇ πολλὰ μέτρα. Οἱ ἰστοὶ αὐτοῦ ἐτριζον ὑπὸ τὴν φοβερὰν τοῦ ἀνέμου πνοήν. Πυκνὴ χιών ἐπιζοφοῦσα τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκτυφλοῦσα τὸ πλῆρωμα ἐκάλυπτεν ἤδη τὸ κατὰστρωμα καὶ τὰ ἄρματα. Οἱ πάγοι συσσωρευόμενοι καὶ ἐπιπρο-

σθόντες ἀνήγειρον, εἰς ἐκάστην ῥιπήν, ἀνυπέριχτον τείχος. Ὅθεν ὁ "Ερικ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς παγκιῆς στερεᾶς ἀναχθὲν μυχὸν τινα νὰ προσορμισθῇ καὶ ἀναμείνῃ μέχρις οὐ αἰθρίαση.

Τὸ ἀμερικανικὸν θαλαμηγόν εἶχεν ἐξαφανισθῆ ἐν τῇ ἀνεμοζάλλῃ, ἐν ᾗ δὲ καταστᾶσαι εὕρισκτο μετὰ τὴν φοβερὰν πληγὴν ἣν κατήνεγκεν αὐτῷ ἡ "Αλάσκα, δὲν θὰ ἠδυνήθη πάντως ν' ἀντιστῇ κατ' αὐτῆς. Ὅπως δὲ ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀδεξοῦ ἐκείνου τῶν πάγων φραγμοῦ.

Ἐντούτοις ἡ κατάστασις βαθμηδὸν ἐδεινούτο. Φοβερώτατοι καὶ ὑπέτεροι πάσης περιγραφῆς εἶνε οἱ ἀρκτικοὶ οὗτοι κλύδωνες, ἐν οἷς ἀρπυνίζοντα, ὡς εἶπεν, αἱ δυνάμεις τῆς ἀρχηγόου φύσεως ὅπως παρὰσχυσιν εἰς τὸν θαλασσοπόρον δαίτημα τῶν κατακλυσθῶν τῆς παγκιῆς περιόδου. Τὸ σκότος ἦτο βαθύ. Μὴ λειτουργούσης τῆς ἀτμομηχανῆς, ἀδύνατον ἦτο ν' ἀναφθῇ ἢ ἠλεκτρικὴ ἰστία. Εἰς τοὺς συριγμοὺς τῆς καταιγίδος, τοὺς βρόμους τῶν κεραυνῶν, τοὺς κρότους τῶν πλεόντων πάγων καὶ κατακρημιζομένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, προστίθεντο ἐν τῇ σκοτιᾷ ὁ τριγμὸς τῆς παγκιῆς στερεᾶς ἐξαβρουμιζομένης καὶ καταρρευούσης παντοθεν. Ἐκάστη βραγμὴ σχηματιζομένη ἐπέφερον ἐκρήξιν, ἣτις ἐν μέσῳ τοῦ διηνεκοῦς τῆς καταιγίδος θορύβου ἐβρόντα ὡς κανονοδόλημα κινδυνεύοντος πλοίου. Τὸ συχνὸν τῶν ἐκρήξεων ἐκείνων ἀπεδείκνυεν ὅτι αἱ διαρρωγαὶ ἦσαν πολυάριθμοι.

Μετ' ὀλίγον ἡ "Αλάσκα ἠσθάνθη τὰ τῶν ἐκρήξεων τούτων ἐπακλόουσα. Ὁ μικρὸς μυχὸς ἐν ᾧ εἶχε δυνηθῆ νὰ καταφύγῃ δὲν ἐβράδυνε νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τειμαχίων πάγων, ὡς καὶ αἱ ἰλαχίσται τοῦ κόλπου γωνίαι. Σωρὸς κρυστάλλων συμπαγῆς ὑπὸ τῆς ἀπαύστως καταπιπτούσης χιόνος, περιέβαλε τὸ σκάφος τοῦ πλοίου, ἐπολιόρησε καὶ περιέσφιγγεν αὐτό. Ἐκτοτε ἡ "Αλάσκα ἤρξατο τρίζουσα ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πάγων. Τὰ ἔγκολια αὐτῆς ἔσταντο ὡς καὶ οἱ πάγοι ἐν οἷς εἶχεν ἐνοσηνωθῇ. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπέκειτο κίνδυνος νὰ συντριβῇ τὸ σκάφος, θὰ διερρήγνυτο δὲ πάντως εἰμὴ ἐναυπηγῆτο ἐπίτηδες ἰκανὸν πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης πίεσεως.

Ὁ "Ερικ ἀποφασίσας νὰ μὴ ὑποκύψῃ πρὶν ἀγωνισθῆ μέχρις ἐσχάτων, εἶχε διατάξῃ τὸ πλῆρωμα αὐτοῦ νὰ πῆξῃ περὶ τὸ πλοῖον κάθετον ἐκ παλαιῶν δοκῶν ζώων, ὅπως ἀπαμβλύνῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὴν πίεσιν. Ἄλλὰ τὰ προσερίσματα ταῦτα προφύλαξαν μὲν πρὸς στιγμὴν τὸ σκάφος ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα ἀπροσδόκητον, ἀπειλοῦν νὰ καταστῇ ὀλέθριον.

Τὸ πλοῖον ἀντὶ νὰ καταθραυσθῇ ὑπανηγείρετο ὑπὲρ τὸ ὕδωρ εἰς ἐκάστην κίνησιν τῶν πάγων, καταπίπτου ἔτι μετ' ἀκατασχίτου δυνάμειος. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κατὰ τινα τῶν φοβερῶν ἐκεί-

νων πτώσεων ἠδύνατο νὰ διαρραγῇ, νὰ καταβυθισθῇ. Ἄλλὰ τὸ μόνον κατὰ τοῦ κινδύνου τούτου ἀμυντικὸν μέσον ἦτο νὰ συμπαγῇ ἢ ζώων τῶν θρυμμάτων τῶν πάγων καὶ τῆς χιόνος ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον προστατεύουσα τὸ σκάφος, ὥστε νὰ συναποταλέσῃ μέρος ὁμογενοῦς τινος ὄγκου κινούμενον μετ' αὐτοῦ.

Πάντες ἐργάζοντο πρὸς τοῦτο συντόμως. Ἦτο δὲ συγκινητικὸν τὸ βλέπειν τὴν δρόκα ἐκείνην τῶν ἀνδρῶν ἀγωνιζομένην διὰ τῶν μικροσκοπικῶν αὐτῆς μυῶν ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, νὰ προσπαθῇ δι' ἀγκυρῶν, κάλων, σανίδων, νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ ῥήγματα τῶν πάγων, νὰ πληρώσῃ διὰ χιόνους τὰ χάσματα, μέχρις οὐ μία μόνον ἀναπνοὴ τοῦ πολιτικοῦ ὠκεανοῦ κατέστρεφε πᾶσαν ἐκείνην τὴν ἐπισκευήν. Μετὰ τεσσάρων ἢ πέντε ὥρων ὑπεράνθρωπον ἐργασίαν, εἶχον ἀποκάμῃ ἤδη, καὶ ἐν ταῦτοις ὁ κίνδυνος ἤβηκε, διότι ἡ καταιγίς ἐπετραχύνετο.

Ὁ "Ερικ συνδιασκεφθεὶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πλοίου ἀπεφάσισε ν' ἀποθέσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐπὶ τῆς παγκιῆς στερεᾶς ζωτροφίας τινὰς καὶ πολεμικοὺς, δι' ἣν περιπτώσει ἡ "Αλάσκα θὰ ἠδυνάται ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν ἀνατιναγμῶν ἐκείνων. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἔλλως τε στιγμῆς ἐκαστος τῶν ἐμπλεόντων εἶχε λάβῃ προμηθείας δι' ὅκτω ἡμέρας καὶ ἀκριβεῖς ὀδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου, ἢν ἐπήρξατο τὸ δυστύχημα, ὡς καὶ διαταγὴν νὰ κρατῇ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας ἐπὶ, τὸ ὄπλον ἀνηρητημένον εἰς τὸν ὠμον ἐκ τοῦ ἀορτήρος. Ἡ μεταγωγὴ εἴκοσι βυτιῶν δὲν ἦτο εὐχερὲς ἔργον, ἀλλὰ τέλος καταρτίσθη, καὶ αἱ ζωτροφίαι ἀπετίθησαν διακόσια περίπου μέτρα μακρὰν τοῦ πλοίου ὑπὸ κενδρωτῶν ἐπιβλήμα, ὅπερ μετὰ μικρὸν ἐπεκάλυψεν ἢ χιόνων διὰ πυκνοῦ στρώματος.

Μετὰ τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέτρον ἀνεθάρρησαν πάντες, εἰς δὲ τὸ πλῆρωμα ἐδόθη συμπληρωτικὸν γεῦμα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεων τοῦ καὶ τέτοι μετὰ βουμίου.

Αἴφνης, ἐν μέσῳ ἀκριβῶς τοῦ γεύματος τούτου, σεισμὸς σφοδρότερος ἐπὶ τῶν προγενεστέρων συνεκλόνησε τὴν συμπαγῆ τῶν πάγων ἔκτασιν. Φοβερὰ πίεσις διέρρηξε τὴν κοίτην τῶν πάγων καὶ τῶν χιόνων ἐφ' ἧς ἦτο ἀνακεκλιμένη ἡ "Αλάσκα. Συνεσπίχθη ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ ἀνυψώθη δεινῶς τρίζουσα, βυθίζουσα τὴν πρῶραν αὐτῆς εἰς τὸ βάραθρον ὡσεὶ ἐμέλλε νὰ κατακρημισθῇ εἰς αὐτό. Πανικὸς κατέλαβε τοὺς ἐπὶ τῆς "Αλάσκα καὶ πάντες ὠρμησαν ἐπὶ τοῦ κατὰστρωματος. Ἄνδρες τινὲς τοῦ πληρώματος ἰδεώρησαν εὐκαιρὸν τὴν στιγμὴν νὰ καταφύγωσιν ἐπὶ τῶν πάγων, πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, χωρὶς δὲ ν' ἀναμεινωσὶ διαταγὴν τινα τῶν ἀξιωματικῶν διασκέλιαν τὰ αἰαροθέσια.

Τέσσαρες ἢ πέντε τῶν δυστυχῶν τούτων κα-

τόρθωσαν να πηδήσωσι επί τῆς χιόνας. Δύο ἄλλοι συνεισφύθησαν μεταξύ τοῦ περιβάλλοντος τὸ πλοῖον σωροῦ πάγων καὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιηκτιδίδος καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἡ Ἀλάσκα ἀναλαμβάνουσα τὴν ἰσορροπίαν αὐτῆς, ἠνωρθοῦτο στένουσα.

Αἱ σπαρακτικαὶ κραυγαὶ καὶ ὁ τριγμὸς τῶν συντριβέντων ὄστων αὐτῶν ἀπεπνίγη ἐν τῇ ὄρυγῃ τῆς λαίλαπος.

Γενομένης ἀπηνεμίας τὸ πλοῖον ἐμεινεν ἀκίνητον.

Τὸ μάθημα ἦτο φοβερόν. Ὁ δ' Ἐρικ ἐπωφεληθεὶς αὐτὸ συνέστησεν εἰς τὸ πλήρωμα ἀταραξίαν, παραγγείλας οὐδὲν νὰ πράττωσιν ἐν αἰαδῆποτε περιστάσει ἄνευ διαταγῆς.

— Ὅπως ἐννοεῖτε, βέβαια, εἶπεν εἰς τὸ πλήρωμα, ἡ ἀπόθαισις εἶνε ἔσχατον μέτρον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρέπει νὰ καταφύγωμεν. Ὅλοι μας οἱ ἀγῶνες πρέπει νὰ τείνουσιν εἰς τὸ νὰ σώσωμεν τὴν Ἀλάσκαν!...

Ἄν τὴν χάσωμεν, λαμπρὰν ἀσφάλειαν θὰ εὐρωμεν ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους!... Μόνον καθ' ἣν στιγμὴν καταστῆ ἀδύνατος ἡ διατήρησις τοῦ πλοίου μας, τότε μόνον θὰ τὸ ἐγκαταλείψωμεν. Ἄλλὰ καὶ τότε πρέπει ἡ ἀπόθαισις αὐτὴ νὰ γίνῃ ἐν τάξει, εἰδμηθὲ θὰ μεταβληθῆ εἰς καταστροφὴν. Ἐξακολουθήσατε λοιπὸν ἠσύχως τὸ γεῦμά σας καὶ ἀναθέσατε εἰς τοὺς ἀξιωματικούς σας τὴν φροντίδα περὶ τοῦ πρακτικοῦ.

Τὸ σθεναρὸν τῆς γλώσσης ταύτης ἐνεθάρρυνεν ἀμέσως καὶ τοὺς δευτετέρους, πάντες δὲ κατῆλθον εἰς τὸ μετάφραγμα.

Ὁ Ἐρικ καλέσας τότε τὸν Ἐρσεβον εἶπε νὰ λύσῃ τὸν γροιλανδικὸν κύνα του Κλάας καὶ ν' ἀκαλοῦθησιν αὐτῷ ἀθαρῶως.

— Θὰ ὑπάγωμεν ἔξω εἰς τοὺς πάγους, προσεῖπεν αὐτῷ χαμηλοφώνως, διὰ νὰ εὐρωμεν τοὺς φυγάδας. Ἀντὶ νὰ τοὺς ἐγκαταλείψωμεν, προτιμότερον εἶνε νὰ τοὺς ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸ καθήκον των.

Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἔμενον οὐχὶ μακρὰν, κατησχυμένοι διὰ τὴν ἀπόδρασίν των. Ἄμα τῇ πρώτῃ κλήσει τοῦ Ἐρικ διευθύνθησαν πρὸς τὴν Ἀλάσκαν.

Ὁ Ἐρικ καὶ ὁ Ἐρσεβον ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ πλοῖον, προὐχώρησαν μέχρι τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων, ὅπως βεβαιωθῶσι μὴ κατέφυγε ναύτης τις ἐν αὐτῇ. Ἐρευνήσαντες δὲ οὐδένα εὔρον.

— Σκέπτομαι, εἶπε τότε ὁ Ἐρικ, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε ν' ἀποβιβάζωμεν ἐν μέρος τοῦ πληρώματος, διὰ νὰ προλάβωμεν καὶ δεῦτερον πανικόν.

— Καλὸν θὰ εἶνε πραγματικῶς, ἀπεκρίθη ὁ ἀλιεύς. Ἄλλ' εἶνε φόβος μήπως οἱ ἄλλοι ὅπου μένουσιν μέσα, χάσουν τὴν πειθαρχίαν ἢ τὸ θάρρος των.

— Ἡ παρατήρησις εἶνε ὀρθή! εἶπεν ὁ Ἐρικ. Φρονιμώτερον θὰ εἶνε νὰ τοὺς ἀπασχολῶμεν ὅλους, μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς εἰς τὴν πάλιν αὐτὴν κατὰ τῆς τρικυμίας, καὶ ἔπειτα μόνον με αὐτὸ τὸ μέτρον εἰμπορούμεν νὰ σώσωμεν τὸ πλοῖον. Ἄλλ' ἂν οὐ εἴμεθα ποῦ εἴμεθα εἰς αὐτὴν τὴν πεδιάδα τῶν πάγων θὰ ἴδωμεν τί πρᾶγμα εἶνε. Ὁμολογῶ ὅτι αὐτοὶ ὅλοι οἱ τριγμοὶ καὶ αἱ ἐκρήξεις μοῦ ἐμπνέουσιν πόλλας ἀμφιβολίας περὶ τῆς στερεότητός της.

Πρὶν προχωρήσωσι τριακόσια βήματα πέραν τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων, ὁ Ἐρικ καὶ ὁ θετὸς αὐτοῦ πατὴρ ἔστησαν αἴφνης. Γιγαντιαία βωγμὴ ἠνοιέτο ὑπὸ τοὺς πόδας των. Ὅπως διαβῶσιν αὐτὴν εἶχον ἀνάγκη μακρῶν κοντῶν, δι' ἃν ὅμως, δὲν εἶχον προνοήσῃ νὰ ἐφοδιασθῶσιν. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ παρακολουθήσωσι τὸ χεῖλος αὐτῆς, διευθυνόμενοι πρὸς δυσμάς, ὅπως ἔδωσι μέχρι τίνος σημείου ἐξετάσεται.

Κατεῖδον δὲ τότε ὅτι ἡ βωγμὴ ἐκείνη παρεῖνε το μακρὰν πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην, τόσον δὲ μακρὰν, ὥστε μετὰ ἡμισείας ὥρας πορεύσανθ' ἐβλεπον ἔτι ποῦ ἀπέληγεν. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐξερευνησεως ταύτης περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ παγκοῦ πεδίου, ἐφ' οὗ εὐρίσκετο ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων, ὑπέστρεψαν.

Ἄλλ' ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τὸ ἡμισυ τῆς ἀπὸ τῆς ἀποθήκης ὑδρὸς ἠσθάνθησαν νέον σεισμόν, ὃν ἐπηκολούθησαν ἐκρήξεις καὶ τριγμοὶ καὶ δεινὸς κρότος συγκρουομένων πάγων. Δὲν ἀνησύχησαν μὲν πολὺ ἀλλ' ἐπίστευσαν τὸ βῆμα, ἀνυπομονοῦντες νὰ μάθωσιν ἂν ἐκ τοῦ σειμοῦ ἐκείνου ἐπαθῆ τι ἡ Ἀλάσκα.

Μετ' ὀλίγον ἀφίκοντο εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων καὶ εἶτα εἰς τὸν μικρὸν μυχόν ἐν ᾧ εἶχε καταφύγη τὸ πλοῖον.

Ὁ Ἐρικ καὶ ὁ Ἐρσεβον ἔτριψαν τοὺς ὀφθαλμούς των ἐρωτῶντες μὴ ὠνειρεύοντο: ἡ Ἀλάσκα δὲν εὐρίσκετο πλέον ἐν αὐτῷ.

Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισαν ὅτι ἐβυθίσθη ὑπὸ τὰ ὕδατα. Ἦτο δὲ λίαν δυνατόν τοῦτο μετὰ τοιαύτην φοβερὰν νύκτα.

Ἄλλὰ σχεδὸν ἀμέσως ἐξεπλάγησαν οὐδὲν μὲν ἰδόντες ναυάγιον τῆς Ἀλάσκα, ἰδόντες δὲ ἐκατέρωθεν ὅτι ὁ θρῆσκος νέαν ἔλαθεν ὄψιν κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτῶν. Δὲν ἐφαίνοντο πλέον τὰ θρύμματα ἐκεῖνα τῶν πάγων ἅτινα ἡ τρικυμία εἶχε συναθροίσῃ ἐν τῷ κόλπῳ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὁπίων εἶχε σφηνωθῆ ἡ Ἀλάσκα.

Τὴν αὐτὴν σχεδὸν στιγμὴν ὁ Ἐρσεβον ἐπηκρίθασέ τι, ὅπερ δὲν εἶχε μὲν νοήσῃ ἐφ' ὅσον διέτρεχε τὸ παγκοῦν πεδίο πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν, ἀλλ' ὅπερ οὐν ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἀφετηρίαν ἐφ' ἧς ὠρμήθη κατενόησεν ὁ ἄνεμος εἶχε μεταβληθῆ εἰς ζέφυρον.

Δὲν ἦτο ἀρὰ γε δυνατόν μεταβάλλουσα διευ-

θυσιν ἢ καταγιγίε ν' ἀπώθησεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοὺς πλέοντας πάγους, ἐν οἷς συνείχετο ἡ Ἀλάσκα.

Ναί, βεβαίως, ἦτο δυνατόν. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ ἐξακριβωθῆ ἂν ἦτο καὶ ἀληθές.

Ἄνευ βραδύτητος ὁ Ἐρικ διευθύνθη πρὸς τὸ βάθος τοῦ κόλπου παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἐρσεβον.

Ἐβάδισαν ἐπὶ μακρὸν, — τεσσάρων ἢ πέντε χιλιόμετρων πορείαν. Πανταχοῦ ἡ ἀκτὴ ἐφαίνετο ἐλευθέρᾳ θρυμμάτων πάγου, τὰ δὲ μακρινὰ κύματα συνερρήγνυτο ὡς ἐπὶ βράχων ἀλλ' ὁ κυρίως μυχὸς τοῦ κόλπου δὲν ἐφαίνετο, τὸ δ' ἔτι παραδοξότερον, ὁ αὐχὴν ὅστις ἐκλείεν αὐτὸν πρὸς νότον εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

Τέλος ὁ Ἐρικ ἔστη. Ἐνόησεν ἤδη τί συνέβαιναν. Λαβὼν δὲ τὴν χεῖρα τοῦ Ἐρσεβον ἐσφιγγεν αὐτὴν ἐν τῇ ἰδικῇ του.

— Πατέρα, εἶπε, διὰ φωνῆς σοβαρᾶς, εἶσαι ἀπὸ ἐκείνου ποῦ ἀξίζου νὰ τοὺς λέγῃ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν, ἔσον φοβερὰ καὶ ἂν εἶνε... Λοιπὸν ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἡ στερεὰ τῶν πάγων ἔσπασε καὶ ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς πάγους ποῦ κρατοῦν τὴν Ἀλάσκαν, ὅτι εὐρίσκομεθα ἐπάνω εἰς ἐν μικρὸν νησί ἀπὸ πάγον καὶ ὅτι πηγαινομεν ὅπου μὰς σκουντᾶ ἡ τρικυμία! [Ἐπεται συνέχεια.]

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμεν. φύλλον.]

Πάντων τῶν βακτηρίων τὸ σῶμα προσομιᾶζει κατὰ τὴν σύστασιν πρὸς τὰ πρὸ ὀλίγου περιγραφέντα δύο εἶδη τοῦ Βακίλλου, συνιστάμενον ἐκ σώματος κυλινδρικοῦ, προμήκου, πλήρους κοκκώδους πρωτοπλάσματος, ἐγκλειομένου ὑπὸ μεμβράνης. Εἰς εἶδος τι μόνον βακτηρίων, ὑπάρχον καὶ παρ' ἡμῶν ἐν ἀφρονίᾳ ἐν τοῖς φυσικοῖς θειούχοις ὕδασι τῶν Μεθάνων, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς θειούχοις πηγαῖς, ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσματος ἀπαντᾷ καὶ εὐμεγεθεῖς κόκκοι, συνιστάμενοι ἐκ θείου, ὅπως δεικνύει ἡ παρατεθειμένη εἰκὼν. (Εἰκ. 3).

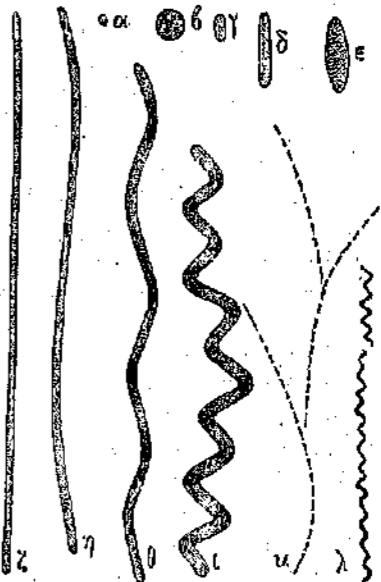
Ὅστε τὸ σῶμα ὄλων τῶν βακτηρίων συνίσταται ἐκ κυττάρων κυλινδρικών ἀπεστρωγυλωμένων κατὰ τὰς γωνίας. Τὰ κύτταρα δὲ ταῦτα διχοτομοῦμενα ἀδιαλείπτως παράγουσι νέα. Ἄλλ' οἱ νέοι οὗτοι ἐγγονοὶ δὲν ἀπολύονται, ὅπως παρευθῶσι ἀλλαγῆ καὶ ζήσωσι μεμονωμένοι, ἀλλὰ συκρατοῦνται

Εἰκ. 3. Βαγγίτια ἢ λευκὴ ἤτοι βακτήριον τῶν θειούχων ὕδατων (Μεγεθὸς 540). Οἱ κόκκοι τῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ ἀλύσου τῶν βακτηρίων εἶνε θειώδεις. Ἀριστερῶθεν κοκκώδεις μορφαὶ τοῦ αὐτοῦ βακτηρίου. Δεξιῶθεν τρεῖς διαφοροὶ βαθμοὶ ἀναπτύξεως τῶν ἀφρονίης ἀλύσου τῶν βακτηρίων.

πλησίον τῶν μητέρων, οὕτω δὲ παράγονται σειραὶ κυττάρων βαθροειδῶν, ἀποτελοῦσαι ἀλύσου ἢ στοίχους παραλλήλους ἢ γραμμὰς διακλαδιζομένας ἢ σπειροειδεῖς. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ᾧ ἀδιακόπως παχύνεται ἡ μεμβράνη τῶν βακτηρίων τὰ ἐξώτατα αὐτῆς στρώματα μεταβάλλονται εἰς βλένναν, περιέχουσαν μὲν ἀφρονὸν ὕδωρ, μὴ διαλυομένην δὲ ἐντελῶς ἐντὸς τοῦ ὕγρου, ἐν ᾧ ταῦτα ἀναπτύσσονται, αἱ ὁμάδες τῶν βακτηρίων μένουσιν ἐμβυθισμένα ἐντὸς τῆς βλέννης, ἧτις σχηματίζεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕγρου ἀνερχομένων καὶ ἐνταῦθα συναστιζομένων βακτηρίων. Ἡ βλέννα αὕτη μετὰ τῶν βακτηρίων ἐπιπλεῖ ἐπὶ τοῦ ὕγρου ὡς συνεχὲς ὑμένιον, ἔχον διαφορώτατα σχήματα καὶ πάχος, καλεῖται δὲ ἐπίπαγος.

Αἱ ποικίλαι μορφαὶ τῶν βακτηρίων διακρίνονται εἰς τέσσαρας τάξεις. Πρώτη εἶνε ἡ κοκκώδης, καθ' ἣν ταῦτα ἔχουσι σφαιροειδῆ ἢ ἐλλειψοειδῆ μορφήν (Εἰκ. 4. α, β.), μέγεθος δὲ μικρότατον, ἀπὸ 0,5 μέχρι 12 μικροχλιοστομέτρων. Τὰς μικρότερας τῶν μορφῶν τούτων καλοῦμεν Μικροκόκκους, τὰς δὲ μεγαλύτερας Μεγακόκκους, ἢ Μονάδας. Δευτέρα μορφή

Εἰκ. 4. α Μικροκόκκος. β Μεγάκοκκος ἢ Μονάδα. γ Βακτήριον. δ Βακίλλος. ε Κλωστρίδιον. ζ Μορφή Ἀπειροειδούς. θ ἡ Δουακίον. ι Σπειρόλλιον, κ Κλαδίστιος, λ Σπειροχαιτής.

εἶνε ἡ βαθροειδής, ὁμοία πρὸς τὰς ἄνω περιγραφείσας (Εἰκ. 1, 2, 3 καὶ 4 γ, δ, ε.) Ταύτης τὰ μὲν μικρὰ βαθρία ὀνομάζονται εἰδικῶς Βακτήρια (γ), τὰ δὲ μεγάλα Βακίλλοι (δ). Ὅταν κί ράβδοι εἶνε διωγκωμέναι ἐν μέσῳ ὀνομάζονται Κλωστρίδια ἢ Ἀεράκια (ε). Τρίτη μορφή εἶνε ἡ ἐλλειψοειδής ἢ σπειροειδής, καθ' ἣν τὰ βαθρία εἶνε προμήκη καὶ περιστρωμμένα ἐλλειψοειδῶς δικτὴν ἐκτωμασθηρῶς φιαλῶν (ι, λ, θ). Τὰ εἶδη δὲ τῶν τελευταίων τούτων διακρίνονται ἀλλήλων ἐκ τῆς βαθύτητος τῶν κόλπων τῶν ἐλιγμῶν. Βακτήρια ἐλλειψοειδῆ, ἔχοντα τὸ σῶμα παχύ, ὀνομάζονται Σπειρόλλια (ι) ἐνῷ τὰ ἔχοντα τὸ σῶμα λεπτὸν καὶ τὰς ἐλικας ἀθα-

οεις *Sordaria* (η, θ). Βακτήρια ελικοειδή, λεπτόσωμα, έχοντα μικράς και χθαμαλάς τὰς έλικας, ονομάζονται *Σπειροχαΐται* (λ). Τετάρτη τέλος μορφή είνε ή τών νηματοειδών βακτηρίων, καθ' ήν ταύτα ή είνε άπλά (ζ) ή σχηματίζουσι διακλαδώσεις (κ). Τὰς τελευταίας μορφάς ονομάζομεν *Κλαδόμενους* (κ).

Μετά τήν κατά μορφάς ταύτην διαίρεσιν τών βακτηρίων κρίνομεν αναγκαίον να προσθέσωμεν ότι άπαντώσι και είδη μεσάζοντα και μορφαί μεταβατικά, μη ανήκουσαι ούτε εις τήν μίαν ούτε εις τήν έτεραν τών μορφών. Περί δέ τής πολυμορφίας όλων τούτων τών μορφών θέλομεν επανέλθει βραδύτερον.

Είδομεν άνωτέρω ότι Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον πολλαπλασιάζεται διττώς, διά διχοτομήσεως και διά σπορίων. Τὸ πρώτον είδος τού πολλαπλασιασμοῦ είνε κοινόν εις όλα τὰ βακτήρια και εις αὐτάς τὰς κοκκώδεις μορφάς, είνεκα τούτου δέ τού λόγου ταύτα παρατιθέμενα πλησίον άλλήλων και συγκρατούμενα διά θλένης αποτελοῦσιν δρμαθούς ή συμπλέγματα όμοίων μορφών. Άλλων τινών βακτηρίων τὰ διαφράγματα αναφαίνονται διαδοχικώς κατά δύο ή και τρεῖς διευθύνσεις, οὕτω δέ γεννῶνται ομάδες βακτηρίων ή πλωμένοι κατά έπιφανείας, ή κατά κυβοειδή σώματα. Ενίοτε δέ και τὰ νηματοειδή βακτήρια, μεριζόμενα έγκαρσίως, σχηματίζουσι παχῆς δίσκους (ιδ. Εικ. 3) οστινες χωρίζονται πάλιν καθέτως, οὕτω δέ από τής νηματοειδούς μορφής σχηματίζεται κοκκώδης.

Πλήν τού είδους όμως τούτου τής γενέσεως διά διαιρέσεως τών βακτηρίων ή σχιστομυκήτων, όπερ είνε κοινόν και εις έτερον άθροισμα τού φυτικού βασιλείου, εις τὰ λεγόμενα σχιστοφυκη, έχουσι τὰ πρώτα πρὸς πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν και ιδιάζοντα άλλα όργανα, τὰ παραμόνιμα κύτταρα ή παραμόνιμα σπόρια, ή και άπλῶς σπόρια. Τὸ περιεχόμενον τών κυττάρων τών άποτελούντων τὸ βακτήριον άθροίζομενον εν μέσῳ, ενσμικροτάτῳ χώρῳ, πυκνοῦται και άποσφαιροῦται, άλλιοῦμενον δέ φυσικῶς και χημικῶς φαίνεται ως βῶλος μικρότατος κυκλοῦμενος υπό μεμβράνης. Πρὸ τούτου δέ και τὰ σποριογόνα κύτταρα μεταβάλλονται, διογκούμενα μικρὸν εἶτε κατά τὸ άκρον τών πολυκυττάρων ραβδίων εἶτε εν μέσῳ. — Τήν γενέσιν ταύτην τών σπορίων έχουσι κοινήν πάσαι μὲν αι μορφαί τών βακτηρίων, ιδίως όμως αι ραβδοειδεις.

Άμα τὰ σπόρια τών βακτηρίων ώριμάσασιν δύνανται να βλαστήσωσιν εύθις, κατά τὸν άνω εκτεθέντα τρόπον βακτηρίου τού μεγαθήριου και να παραγάγωσι μορφάς ραβδοειδεις ή άλλας όμοίας.

Έκ τών δύο τούτων είδων τής γενέσεως τών βακτηρίων, τής τε διά διαιρέσεως και τής διά

σπορίων, γίνεται καταφανές διά τίνων μέσων τὰ σμικρότατα ταῦτα φυτικά όντα πολλαπλασιάζονται άφθόνως και ταχέως, και διατὶ αι γεναιαί αὐτῶν πληθύνονται τάχιστα· εις βαθρόν εκπληκτικόν. Όπως δέ δώσωμεν ιδέαν τινὰ τής ταχύτητος και τής άφθονίας τού πολλαπλασιασμοῦ τών βακτηρίων, υποθέσωμεν ότι εντός κοινοῦ ποτηρίου πλήρους ζωμοῦ κρέατος, εκτεθειμένου επί χρόνον τινὰ εις τὸν άτμοσφαιρικόν άέρα, υπάρχουν εν και μόνον βακτήριον. Μετά παρέλευσιν μίης ώρας τὸ βακτήριον τούτο θέλει διαιρηθῆ εις δύο διά διαιρέσεως, τὰ δύο δέ ταύτα μετά μίαν ώραν θέλουσιν εἶσθαι 4, μετά τρεῖς ώρας 8 και οὕτω καθεξῆς. Μετά 24 ώρας δέ αριθμὸς τών βακτηρίων θέλει ανέλθει εις δεκαέξ και ήμιον εκατομμύρια, μετά δύο ήμέρας εις 2814½ διακατομμύρια, μετά δέ τρεῖς εις 4,772 τριακατομμύρια. Άλλά και έτι καταληπτότερον δύναμεθα να παραστήσωμεν τὸν έμετρον αὐτῶν πολλαπλασιασμοῦ. Υποθέσωμεν ότι έχομεν πρὸ ήμῶν εν τών βακτηρίων τών εχόντων πλάτος μὲν 1/1000 μήκος δέ 1/500 τού χιλιοστομέτρου. Φαντασθώμεν νῦν μέτρον τι χωρητικότητος, κυβοειδές τὸ σχῆμα, έχον τὰς πλευράς αὐτοῦ 1 χιλιοστὸ τὸ μήκος και τὸ πλάτος. Έάν θελήσωμεν να πληρώσωμεν τὸ μέτρον τούτο βακτηρίων θέλουσι χρειασθῆ κατά τούς άνω υπολογισμούς 636 εκατομμύρια αὐτῶν, υποτιθεμένου ότι οὐδέν καταλείπεται εν τῇ μετὰξυ κενόν. Έπομένως οι άπύγονοι ενός και μόνου βακτηρίου μετά 24 ώρας θέλουσι πληρώσει τὸ τεσσαρακοστὸν μόνον τού έμβαδοῦ τού κυβικοῦ ήμῶν χιλιοστομέτρου, περί δέ τὸ τέλος τής β' ήμέρας θέλουσιν εἶσθαι τοσοῦτοι, ώστε πρὸς υποδοχὴν αὐτῶν άπαιτεῖται χώρος ἴσος πρὸς 442,570 τοιαύτους κύβους, ή όπερ ταυτό, πρὸς ήμισίαν λίτραν ή πρὸς 442½ κυβ. εκατοστάμετρα. Έάν δέ υπολογίσωμεν τήν έπιφανείαν τής θαλάσσης ως πρὸς τήν ξηρὰν εις 2/3, τὸ δέ βάθος αὐτῆς εις ήμισυ γεωγραφικὴν μίλιον κατά μέσον δρον, ὁ ώκεανὸς έχει 3 εκατομμύρια κυβ. μιλίων χωρητικότητα, τούτον δέ τὸν χώρον άπαντα ήθελον πληρώσει εντελῶς τὰ εκ τού ενός και μόνου ραβδίου παραχθέντα βακτήρια μετά 4 και ήμισίαν ήμέρας, ὁ δέ αριθμὸς αὐτῶν ήθελε παρασταθῆ δι' αριθμοῦ άποτελουμένου εκ 37 ψηφίων. . .

Ταῦτά δύναμεθα να εἰπωμεν και περί τού βαρῶς αὐτῶν. Καθ' υπολογισμούς όμοίους πρὸς τούς άνωτέρω, τὸ βάρος τών άνω βακτηρίων, ὡν ένασπον έχει σχεδόν τὸ βάρος τού ύδατος, μετά τρεῖς ήμέρας ήθελεν εἶσθαι 7½ εκατομμύρια χιλιογράμμων.

Μη υποθέσῃ δέ ὁ άναγνώστης ότι οι υπολογισμοί οὔτοι γίνονται χάριν άσκόπου παιδιᾶς. Διότι μόνον διά τού τρόπου τούτου γίνεται κατάδηλος ὁ άπίστευτος αὐτῶν πολλαπλασιασμός δι' οὐ δύναται εν βραχυτάτῳ χρόνῳ να καλύψωσι τήν

έπιφανείαν τής γῆς. Διὰ τί όμως δέν διαδίδονται κατά τούς ήμετέρους υπολογισμούς και τί γίνεται τὸ άπειρον αὐτῶν πλῆθος;

Εἰς τήν έρώτησιν ταύτην θέλομεν άπαντήσει διά βραχέων. Τὰ βακτήρια, ως μύκητες, λαμβάνουσι τήν τροφήν αὐτῶν και τρέφουσι τὸ σῶμα των από τών περι αὐτὰ οργανικῶν οὐσιῶν. Όσο λοιπὸν τὰ βακτήρια πολλαπλασιάζονται, τόσο αι θρεπτικαί οὐσίαι ελαττοῦνται, οὕτω δέ επέρχεται στιγμή. καθ' ήν τὸ ὑγρὸν εν ᾧ εὑρίσκητο πρὶν τὰ εκατομμύρια τών βακτηρίων δέν δύναται να θρέψῃ ή εὐαριθμά τινα εξ αὐτῶν. Ότι συμβαίνει εντός περιοχῆς τινος ώρισμένης ως πρὸς τὰ ζῶα και τὰ φυτά, ταῦτο συμβαίνει και ενταῦθα. Οὐδέν εδαφος δύναται να θρέψῃ άόριστον αριθμὸν φυτῶν, ούτε άόριστος αριθμὸς ήρῶν ζῶων δύναται να διατηρηθῆ εντός δάσους ώρισμένης περιοχῆς, διότι εξαντλουμένης τής τροφῆς επέρχεται ὁ θάνατος τών καχεκτικῶν και πολλῶν τών πλεονάζοντων, οὕτω δέ διατηρεῖται πάντοτε λόγος τής πληθῆος τών τρεφεμένων πρὸς τήν ποσότητα τής τροφῆς. Πλήν όμως τού λόγου τούτου συντελεῖ και έτερος πρὸς περιορισμὸν τού αριθμοῦ τών βακτηρίων. Πλήθος έγχοματικῶν ζωῶν, σκώληκες μικρότατοι, έτερὰ ζῶα άτελέστατα, καταπίνουσι και πέπτουσι τὰ βακτήρια κατά μυριάδας. Αὐτὰ ταῦτα τὰ βακτήρια καταστρέφουσι άλληλα εὑρισκόμενα εν τῷ αὐτῷ ὑγρῷ κατά διάφορα είδη. Ό άγών περί τής ζωῆς διεξάγεται άφανῆς και άόρυθος και εν τῇ σηπομένῳ ὕδατι, ως πρὸς τήν μακίαν και τ' άποτελέσματα αὐτοῦ κατ' οὐδέν ὑστερῶν τής πάλης, ήν πάντα τὰ λοιπὰ όντα διηνεκῶς αγωνίζονται κατ' άλλήλων.

Είδομεν άνωτέρω ότι τὸ βακτήριον Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον κινεῖται διηνεκῶς εντός τού ὕδατος. Τοιαύτας κινήσεις έχουσι άπαντα σχεδόν τὰ βακτήρια, καλλόμενα άδιακόπως, συστρεφόμενα, ή χωρούντα επί τὰ πρῶσα ή τὰ όπισω. Εἰς τὰ αίτια τής κινήσεως ταύτης δέν είνε τού παρόντος λόγου ἴδιον να εισέλθωμεν και αναπτύξωμεν τὰς διαφόρους περι αὐτῆς θεωρίας. Ένταῦθα σημειοῦμεν μόνον ότι πλήν τών κινήσεων, ἄς άνωτέρω περιεγράψαμεν, εκτελοῦσι και διαφόρους άλλας, κάμπτοντα μικρὸν τὸ σῶμα των, ή χωρούντα πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Τήν τελευταίαν δέ ταύτην κίνησιν προκαλοῦσιν ιδιάζοντά τινα κινητικὰ όργανα, αίτινα άδυνατοῦμεν μὲν να ἴδωμεν και διά τών μεγαλητέρων μεγεθύνσεων τού μικροσκοπίου, καθιστώμεν δέ άρατὰ δι' αντιδράσεων χημικῶν, ή δι' ιδιαιζούσης φωτογραφικῆς μηχανῆς. Τὸ ότι δέ εις τήν έρευναν τών βακτηρίων προσελήφθη επίκουρος και ή φωτογραφικὴ μηχανή, οὐδόπως πρέπει να φανῆ εις ήμᾶς παράδοξον, καθόσον είνε γνωστὸν

ὅτι ὁ άνθρωπὸς ὀφθαλμὸς δέν βλέπει ὅλας τὰς φυτεινὰς ακτίνας. α' Έάνν εἶπε ποτὲ ὁ διάσημος φυσικὸς Helmholtz, άποβλέπων εις τὰς έμφύτους άτελείας τών ήμετέρων ὀφθαλμῶν ὀπτικῶς τις μοί έφερε έργαλεῖον τόσο ελαττωματικόν ὅσο είνε ὁ άνθρωπὸς ὀφθαλμὸς, ήθελον πάρικυτα έπιστρέψῃ αὐτὸ όπίσω, σημειῶν εις αὐτὸν τὰ βαρῆα αὐτοῦ ελαττώματα. « Έπειδὴ δέ ή φωτογραφικὴ πλάξ είνε ευαισθητοτέρα τού άμφιβληστροειδούς χιτώνος πρὸς αντίληψιν και άποτύπωσιν τών άφανῶν ακτίνων, βλέπομεν δι' αὐτῆς εις τὸ άκρον τών βακτηρίων λεπτοτάτας τριχῶδεις άποφάδας εκφυομένης από τού άκρου τών ραβδίων ή από τινος σημείου τών κοκκίων τών κοκκιδῶν μορφῶν άνα μίαν μέχρι τριῶν (ιδε εικ. 1). Αἱ τρίχες αὐται, οὔσαι κατά τούς μὲν προβολαί τού πρωτοπλάσματος τού βακτηριακοῦ κυττάρου, κατά τούς δέ άποφάδες αὐτῆς τής μεμβράνης, ονομάζονται βλεφαρίδες ή μαστίγια, κινούμεναι δέ περιστροφικῶς σχηματίζουσι ὕδατῶδη στρόβιλον όπισθεν ή πρόσθεν τού προχωροῦντος ή όπισθοχωροῦντος βακτηρίου. Άλλά και άλλας κινήσεις εκτελοῦσι τὰ βακτήρια. Έρπουσι π. χ. επί τού εδάφους τού ὑγροῦ εν ᾧ άναπτύσσονται, ή διολισθαίνουσι τὸ εν επί τού έτέρου, ή αι ελικοειδεις μορφαί συστρέφονται σπειροειδῶς ή ελίσσονται περι άλλα άντικείμενα.

Τὸ σῶμα τών βακτηρίων φαίνεται όμογενές, συνήθως άχρουν, διαυγές, ὅλων τὸ εἶδος ισχυρότερον τού ὑγροῦ, εν ᾧ εὑρίσκηται. Υπάρχουσι όμως και βακτήρια έγχροα, ξανθὰ, έρυθρά, πράσινα, κυανὰ κ. τ. λ., αι δέ χρώσεις αὐται εις τινα μὲν αὐτῶν φαίνονται εκπηγάζουσαι εκ τής μεμβράνης τών κυττάρων, εις άλλα δέ εκ τού πρωτοπλάσματος αὐτῶν. Τοιαῦτα δέ έγχροα βακτήρια είνε ενίοτε άφορμὴ πολλῶν φαινομένων τού καθημερινῶ βίου. Εἰνι γνωστὸν π. χ. ότι επί τού άρτου και τών λοιπῶν έψημένων τροφῶν αναφαίνονται ενίοτε κηλίδες έρυθραί, εκλαμβανόμεναι υπό τών πολλῶν ως κηλίδες αίματος. Τοιαῦται δέ κηλίδες εις προτιέρος χρόνους εξαλαμβάνοντο ως σημεία δυσόσωνα και επιπλαθῆ, και ή ιστορία δέ επεσφύλαξεν ήμῖν τοιαῦτα παραδείγματα. Αἱ κηλίδες αὐται συνίστανται εκ κοκκιδῶν βεκτηρίων καλουμένων *Μικροκοκκος ὁ παράδοξος* (*Μicrococcus prodigiosus*) εχόντων δέ τήν μεμβράνην αὐτῶν έρυθράν, και είνε άνάλογοι πρὸς σειρὰν άλλων χρωμάτων, αναφανομένων επί τών τροφῶν τών εὑρισκομένων εν ὑγρῷ άτμοσφαιρῳ, οἶον τού τυροῦ, τών έβρασμένων γεωμήλων τών ήρῶν κ. τ. λ. κατά βλενωδεις μάζας, ιώδεις, κυανὰς, πορφυρὰς, πρασίνοους, ὀρφνὰς. Όλα ταῦτα τὰ χρώματα παράγονται υπό βακτηρίων, όμοίων πρὸς *Μικροκοκκον* τὸν παράδοξον διαφόρων δέ μόνον κατά τὸ χρῶμα.

Έκτός τών μικροκοκκίων εις τούς χηματογό-

νους σχιζομύκητας καταλέγονται και άλλα γένη βακτηρίων. Όταν το γάλα π.χ. λαμβάνη ἀπ' ἑαυτοῦ κυανῶν ἢ ξανθῶν χρώμα και τὸ πῦον ἐπὶ τῶν τραυμάτων γίνεται πράσινον, ἀνερευνῶντες τὰς οὐσίας ταύτας εὐρίσκωμεν, ὡς αἰτίαν τοῦ χρώματος βακτοειδῆ βακτήρια. — Ἄν δὲ βακτήρια τινὰ πράσινα φέρουσι και χλωροφύλλον, ὡς ἰσχυρίσθησαν τινες τελευταῖον, εἶνε ἀμφισβητήσιμον.

Ἐνταῦθα δεῖν νὰ μνημονεύσωμεν ὅτι ἀπὸ τῶν βακτηρίων ἀναπτύσσεται ἐνίοτε και φωσφορισμός, και ὅτι πολλάκις κρέας και ἰχθύς, ἀναδίδοντες λάμπιν φωσφορικῆν, ἐρευνηθέντες, εὐρέθησαν πλήρεις βακτηρίων.

Πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς τὰ καθέκαστα τῆς δράσεως τῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν και ἐτέρας σπουδαίας ιδιότητος αὐτῶν, ἣν ἔχουσι κοινὴν μετὰ τῶν φυκῶν, τουτέστι τοῦ μεταβλητοῦ τῶν μορφῶν αὐτῶν εἰς ἀλλήλας.

Οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου, ἀπ' οὗ ἤρχισαν τὰ τῶν βακτηρίων νὰ ἐρευνηθῶνται ἐπιστημονικῶς, δύο γινώμαι ἐπεκράτου ἐν τῇ ἐπιστῇ ὡς πρὸς τὰς διαφορὰς αὐτῶν μορφῶν. Κατὰ τὴν μὲν (Cohn) ὑπάρχουσι τὸς αἰδη βακτηρίων ὅσαι και μορφῆ αὐτῶν φθίνονται ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον, αἱ δὲ μορφῆ αὐτῶν εἶνε σταθεραὶ και τὰ εἶδη αὐτῶν ἀνατρεφόμενα κατὰ διαφορὰς ὄρους, γεννῶσι πάντοτε ὁμοίους ἀπογόνους. Οὕτω π.χ. μορφὴ τις Μικροκόκκου παράγει πάντοτε μικροκόκκους οὐδέποτε δὲ βακτοειδεῖς μορφῆς. Κατὰ τὴν ἄλλαν δὲ γνώμην (Nageli, Billroth, Zopf) ἕκαστον βακτήριον, ἀναπτυσσόμενον, διατρέχει κύκλον τινὰ μορφῶν, πολλὰ δὲ εἶδη, ἅτινα αἰεταλαϊότεροι ὠνόμαζον διὰ διαφορῶν ὀνομάτων, εἶνε διάφορα στάδια ἀναπτύξεως μιᾶς και τῆς αὐτῆς μορφῆς. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἔμεινε μόνον θεωρητικῶς πιθανή, μέχρις οὗ ἐρευνηα νεώτεροι, γενόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ 1875, ἰδίως δὲ αἱ τελευταῖαι ἐν ἔτει 1881—1882 ὑπὸ τοῦ Zopf, ἀπέδειξαν, ὅτι ὄχι μόνον οἱ κύκλοι δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς βακτοειδεῖς μορφῆς ἢ τριχῶδεις και τ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ και εἰς σπειροειδεῖς μεθ' ὧν τῶν τροποποιήσεων αὐτῶν. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο γεγονός, ἔχον σπουδαιότητα σημασίαν ὡς πρὸς τὴν μορφολογίαν και φυσιολογίαν τῶν βακτηρίων, καλεῖται πολυμορφία (pleomorphism) και ἀναφαίνεται ἢ και προκαλεῖται συχνάκις μεταβαλλομένων σκοπίμως ἢ τυχαίως τῶν ὄρων τῆς θρέψεως τῶν βακτηρίων.

Περιγράφοντες δι' ὀλίγων λέξεων τὰ τῆς μορφῆς τῶν βακτηρίων μεταβαίνωμεν ἤδη εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν τόπων, ἐν οἷς ταῦτα εὐρίσκονται και τῶν δράσεων ἃς προκαλοῦσιν.

[Ἐπειτα συνέχεια].

Σπ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΠΑΤΡΟΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ (1)

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ εἶναι ἀπόκτημα τοσούτου ἱερῶν, προωρίσται δὲ νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργον τοσούτου σοβαρῶν, ὑψηλῶν και δυσχερῶν, ὥστε κατ' ἴσον λόγον, ἐνοχος μεγίστου ἀδικήματος καθίσταται και ὁ ἀναίτιος και ἀδίκως ἀφαιρῶν αὐτὴν και ὁ διδοὺς αὐτὴν ὑπ' ὄρους, ὑπ' οὗς ὁ εὐμοιρῆσας τῆς ζωῆς ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, ἄτε ἐστερημένος τῆς δυναμειῶς τοῦ συντηρεῖσθαι και προάγεσθαι, συμφώνως πρὸς τὸν διέποντα νόμον τὴν κατ' ἀνθρώπον ὑπαρξίν· ὑπὸ τοιοῦτους δὲ δυσμενεῖς ὄρους, ἡ ζωὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποβαίνει δυσσιώνον τι σύμπλεγμα πάθων, θλίψεων, ἀτακτημάτων και πολλάκις ἐπονεϊδίστων πράξεων.

Ἐκ τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς ἀπορρέουσι τὰ καθήκοντα τῆς πατρότητος, ἢτοι τὰ ἐπιβεβλημένα καθήκοντα εἰς τοὺς γονεῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων πρὸ τῆς γεννήσεως ἐπι αὐτῶν. Οἱ γονεῖς συνηνωμένοι δι' ἀμοιβαίας ἀγάπης, διὰ τῆς συνυποσχέσεως ἀμοιβαίως ἀρωγῆς και ἀφοσίωσης, και διὰ τῆς ἐπισήμου πράξεως τῆς γαμικῆς κοινωνίας, κυρουμένης ὑπὸ τῆς πολιτείας, στενωτέραν ἐπι συνδίδονται διὰ τῶν κοινῶν και ἀδαιρέτων καθήκοντων, τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων τῶν παρ' αὐτῶν προσλαβόντων τὴν ζωὴν.

Μεταστρέψωμεν τὴν διάνοιαν ἡμῶν πρὸς τὸν βίον ὑποδεεστέρων πλασματῶν και θεωρήσωμεν πᾶς λειτουργεῖ ἡ φύσις διὰ τῆς ἀκαταμαχῆτου ἰσχύος τοῦ ὀρμημοφύτου. Παρατηρήσωμεν μετὰ πόσης μερίμνης, μετὰ πόσης λεπτοτάτης διακρίσεως, μετὰ πόσης μητρικῆς στοργῆς, τὸ πᾶν προπαρασκευάζει και περὶ παντός προνοεῖ ἐπὶ τῇ ἀπλῇ γεννήσει πτηνοῦ. Καθ' ὅν χρόνον τὰ ἄνθη και τὰ φύλλα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς χλιαρᾶς τοῦ ἕαρος πνοῆς, ἀναθάλλοντα προμηνύουσιν εἰς τοὺς ἀεικινήτους και πλάνητας τοῦ ἕαρος κατοίκους, ὅτι και οὗτοι δεῖν νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς νέαν τινὰ γενεάν, ὅτι δὲ μετ' οὐ πολὺ, νέα ποιικιλύμορφα ἄνθη, νέοι λέγω, ἔμφυχοι κάλυκες θέλουσιν ἀναβλαστῆσαι ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερυγῶν αὐτῶν, εὐθέως τὰ πετεινὰ συνδυάζονται ζεύγη, ἕκαστον αὐτῶν ἐκλέγει τὸ μεμονωμένον κατοικητήριον αὐτοῦ, κατασκευάζει τὴν φωλιάν του, ἐξῶθεν μὲν δι' ὕλης τραχυτέρας, ἐσῶθεν δὲ διὰ ὀμαλωτέρου και μαλακωτέρου κοιτάσματος· οὕτω δὲ φιλοτεχνεῖται ἡ τρυφερὰ κοίτη, ἡ προωρισμένη νὰ περιβάλῃ τὸ λεπτοφυὲς φόν, ἐκ τῆς ἐκκολάψεως τοῦ ὀποίου θέλει παραχθῆ ἀβχῆθεν

(1) Ἐκ τῶν Κεφ. IX και X τῆς «Philosophie du Droit civil» ὑπὸ Ad. Franck membre de l' Institut, Professeur au collège de France. 1886.

μὲν, πλάσμα γυνόν, ἀσθενές, και σχεδὸν ἀκίνητον, αὐταρκές δὲ μετ' οὐ πολὺ και αὐτοσυντήρητον· ἀλλὰ μετὰ πόσης στοργῆς, μετὰ πόσης ἀνοχῆς και καρτερίας, μετὰ πόσης θαυμασίας εὐτολμίας, οἱ ἀπτηνές οὗτοι νεοσσοὶ περιβάλλονται μὲν και προστατεύονται ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἐπιμελῶς δὲ και φιλοστοργῶς τρέφονται ὑπὸ τοῦ ἕαρος. Ἄξιοπαράτηρητον δὲ εἶνε ὅτι ἐκ τῶν δύο τοῦτων λειτουργιῶν, ἡ τῆς μητρὸς ἐστὶ προδύλωσ ἢ ἐπικινδυνωτέρα, καθότι εἰς ταύτην ἰδίως ἀπένευμεν ἡ φύσις τὴν προστασίαν τῶν νεοσσῶν, κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν.

Ἄλλὰ τούτου δοθέντος, εἶνε ποτὲ δυνατόν ὁ ἄνθρωπος ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὰ τέκνα καθήκοντων νὰ ἀποδείχθῃ ἥττον τοῦ ἀλόγου ζώου; εἰς τὸν μεταδόντα ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγχων τὴν ζωὴν, δὲν ἐπιβάλλεται τὸ αὐστηρὸν καθήκον τοῦ νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως και συντηρήσεως τῶν ἀθῶν πλασματῶν ἢ παρήγαγεν εἰς τὸ εἶναι; Ὁ πεπρωτισμένος μὲ λόγον, μὲ συνειδήσιν και μὲ ἐλευθερίαν, δύναται νὰ φανῇ κατώτερος τοῦ κτήνους, τοῦ διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν ἀκαταμαχῆτου ὀρμημοφύτου;

Ἐκ τοιοῦτων σκέψεως ὀρμώμενος ὁ Μάλλθος διετύπωσε τὸ πολὺκροτον περὶ πληθυσμοῦ σύστημα, τὸ ἐπισύρα κατ' αὐτοῦ συναυλίαν μορφῶν, αἰτίαςων και δυσφημίας. (1) Κατ' αὐτόν, ἕκαστος ἡμῶν συνειδῶς τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτινεται τὰ ἀθῶα πλάσματα τὰ παρ' ἡμῶν προαλαβόντα τὴν ζωὴν, ὁσάκις στερνύονται σκέπη προστασίας και περιβάλλεως, ὀφείλει νὰ ὑποτάσῃ τὰς φυσικὰς ὀρμὰς εἰς τὸν λόγον, και νὰ ρυθμίῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν λογικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τῶ ὄντι ἀναγνωρίζοντες ὡς ἀξίως οὐ μόνον τῆς κοινῆς ἀποστροφῆς, ἀλλὰ και ποινικῆς καταδικῆσεως, τὰς ἐγκαταλιμπανούσας γυναίκας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν τύχην και παραδιδούσας αὐτὰ εἰς τὸν ἔλεον τῶν ἀνθρώπων, δυνάμεθα ἄνευ ἀνακολουθίας, νὰ θεωρήσωμεν ἐντελῶς ἀμειμπτον τὸν συνάπτοντα μὲν γάμον, μὴ προνοοῦντα δὲ περὶ τῆς συντηρήσεως, τῆς διατροφῆς και ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ; τὸν ἐγκαταλιμπανόντα δ' οὕτως εἰπεῖν, αὐτὰ πρὶν ἢ γεννηθῆσαι και καταδικάζοντα δυστυχῆ και ἀθῶα πλάσματα εἰς βίον ἄπορον, εἰς

(1) Οἱ οἰκονομολόγοι οὐδέποτε κατακρίνουσι τὸ ἠθικὸν παράγγελμα τοῦ Μάλλθους περὶ τῆς ὀπὲρ τῶν τέκνων προνοίας τῶν γονέων, ἀλλὰ πολεμοῦσι και εὐλόγως τὴν κύριωτάτην τοῦ συστήματος του πρότασιν, καθ' ἣν ὁ μὲν πληθυσμὸς αὐξάνει κατὰ λόγον γεωμετρικόν, ὁ δὲ πλοῦτος κατὰ λόγον ἀριθμητικόν. Ἄλλως δὲ, σήμερον ὅτε μέγα μέρος τῆς γῆς μένει ἀκαλλιεργητὸν, τὰ δὲ νεώτερα μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐμφέρουν τὰς ἀποστάσεις, οἱ οἰκονομολόγοι ἀξιοῦσιν ὅτι τὸ σύστημα τοῦ Μάλλθους στερεῖται πρακτικῆς σπουδαίας ὀντος.

βίον συνεπαγόμενον τὸ ἀνεξίτηλον στίγμα τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, και τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐκτός μόνον ἐὰν ἕτερός τις ἀντικαθιστῶν τοὺς γεννήτορας ἐκπληρώσῃ τὰ εἰς αὐτοὺς ἰδίως ἐπιβεβλημένα καθήκοντα; Βεβαίως ἡ πολιτεία δὲν ἐπιλαμβάνεται τῶν τοιοῦτων παραλείψεων, αἰτινες ἄλλως ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, δικαίως καταλογίζονται εἰς βάρος τῶν γονέων, οὐδ' ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξελέγῃ πρὸ τοῦ γάμου, τὰ στοιχεῖα τῆς παρουσίας και τῆς πρακτικῆς ἰκανότητος τῶν συζευγνυμένων· ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐνοχος ἀσυγγνώστου ἀπροσύνης ἀποδεικνύεται ὁ ἀναλαμβάνων χρέος ἐν γνώσει τοῦ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πληρώσῃ, ὁ ἀναλαμβάνων λέγω καθήκοντα περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὀσῶν διατελεῖ ἀμέριμος και παραδίδων τὰ τρυφερὰ πλάσματα ὧν ἡ φύσις κατέστησεν αὐτὸν φρουρὸν και προστάτην εἰς τὰς ὀδυνῆδες ταλαιπωρίας τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματος. Ἄλλ' ἐνοχώτερος ἐστὶ καθίσταται ὁ μὴ θέλων νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα, ὁ ἀρνούμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκ τῶν σπλάγχων αὐτοῦ παραχθῆν, ὁ προστρέψας εἰς τὸ πλάσμα τοῦτο τὴν κηλίδα ἀτιμασίας μητρότητος, ἐγκαταλιπὼν δὲ αὐτὸ ἀδοξήθητον και ἀσυνειδήτως ἀπορρίψας αὐτὸ, ὡς ἄχθος ὄχληρόν, ὡς ἐνθύμημα μυσσῶν και ἀποτρόπαιον. Ἄληθές ἐστὶ ὁ ἔλεος και ἡ φιλανθρωπία προθύμως ἐκτείνουσι τὰς ἀγγελικὰς πτέρυγας αὐτῶν ὅπως καλύψωσι τὴν γυμνότητα τῶν ἐγκαταλειμμένων τούτων πλασματῶν, ἀλλ' οὐδὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς περιπτώσεις και τὰ φιλοστοργα στήθη σεμνῆς μητρὸς, οὐδὲ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἀναφαίρετον κληροδότημα τοῦ πατρικοῦ ὀνοματος και τὴν ἐξειδικασμένην τοῦ πατρὸς προστασίαν, ὧν ἄνευ τὸ ταλαιπωρὸν τέκνον ἀποσβεῖται ἐκ τῶν κόλπων τῆς κοινωνίας, ὡς ὁ ἀπολις και ὁ ἀνέστιος. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων συνάγεται, ὅτι πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία, οἰαδήποτε και ἐὰν ἢ ἡ μορφή τοῦ πολιτεύματος, ὀργανικῶς συσχετίζεται πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν οἰκογενειῶν ἐξ ὧν συγκροτεῖται. Ἄλλὰ και τὴν εὐκοσμίαν τῆς οἰκογενείας ἀπεργάζεται τὸ ἦθος και ὁ χαρακτήρ τοῦ οἰκογενειάρχου και ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια τῆς συμβίας τοῦ ἀνδρός. Ὁ εὐδῶς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας ἐν κοινωνίᾳ ὀρισμένην, γινώσκει τὴν τῆς ὄλης κοινωνίας κατάστασιν, ἀντιλαμβάνεται δ' οὕτω τῶν στοιχείων τῆς ἰσχύος και τῆς ἀσθενείας, τῆς τάξεως ἢ τῆς ἀκολασίας και τοῦ ἐλευθεροπρεποῦς ἢ τοῦ δουλοπρεποῦς βίου τῶν ἐμφιλογωρῶντων ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἀρχαϊότητος ὧν ἡ ἔκτασις εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς διαστάσεις πόλεως, τὸ τῆς φιλοπατρικῆς αἰσθημα ἦτο τόσῳ μᾶλλον ζωηρόν, ὅσῳ τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους σύμφυτα τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ φιλόστοργα αἰσθήματα ἦσαν ἀσθενέστερα· τὴν οἰκο-

γένειαν επεσκίαζε τότε ἡ πόλις. Ὡσαύτως δὲ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ἐπὶ τῆς φεουδοκρατικῆς ἐποχῆς, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν θεσμών τῆς παλαιᾶς ἐν Ἑυρώπῃ μοναρχίας, συνεκροτήθησαν πλεῖστα ἀνεξάρτητα σωματεία, ὧν ἡ σύστασις καὶ ἡ διοργάνωσις προδήλως ἀντίβαινον πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τὴν πρόσδοκον τοῦ πολιτισμοῦ. Τούτων δ' ἕνεκα, εὐλόγως κατελύθησαν κατὰ τὴν μεγάλην μεταπολίτευσιν τῆς Γαλλίας ἀλλ' οὐχ' ἦττον τὰ σωματεία ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐθεωρήθησαν ὡς ἑδραῖον ἔρεισμα τῆς δημοσίας ταξέως, ὡς τὸ σιδηρῶν ἔρμα τῆς κοινωνίας.

Ἄλλ' ἡ νεώτερα κοινωνία ὅπως συνεκροτήθη καὶ συγκροτεῖται σήμερον, ἕνεκα μάλιστα τῶν εὐρυτάτων διαστάσεων τῶν κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους πολιτειῶν, δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ προαγομένη, ἄνευ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ πολίτου, καὶ τῆς λελογισμένης διοργανώσεως τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἀρχικοῦ τούτου πυρῆνος τῆς κοινωνικῆς ἀναπλάσεως.

Καὶ ἀληθῶς ὅπως ὑποδείξωμεν τὴν ὀργανικὴν σχέσιν τῆς οἰκογενείας πρὸς τὴν πολιτείαν, παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὰ τέκνα του καὶ συνειδώς τὰ καθήκοντα τῶν γεννητόρων, ἐνδιαφέρεται εἰς τὰ δημόσια πράγματα, οὐ μόνον δι' ἴδιον λογαριασμόν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι θεωρεῖ τὴν εὐεξίαν καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος, ὡς ἐρίτιμον περιουσίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ὡς ἐγγύον τῆς ἀσφαλείας, τῆς τιμῆς, τοῦ μέλλοντος αὐτῶν. Ἐπιπλέον ὁ φιλόστοργος οὗτος γονεὺς, ὁ προνοῶν περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων του, θέλει προσταθῆσαι μετ' ἴσης φροντίδος, νὰ προφυλάξῃ κατὰ δύναμιν, αὐτὰ κατὰ τὰ ἀγόνων σπαραγμῶν τῆς ἀναρχίας καὶ κατὰ τοῦ ἐπονεϊδιστοῦ, ὑγροῦ δεσποτικῆς ἐξουσίας ὥστε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ δέον τοῦ λοιποῦ ν' ἀνεύρωμεν τὰ στοιχεῖα τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἀτινα μαμψίμοιρα πνεύματα, ἀναζητοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν ἀσυναρτήτων συντριμμάτων τῶν ἀρχαίων ἀριστοκρατιῶν.

Ἐὰν ὡς ἐρρήθη, πρὸ τῆς γεννήσεως ἢ καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ τέκνου, οἱ γονεῖς ὀφείλωσι νὰ προνοήσωσι περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν μέσων δι' ὧν θέλωσι δυνῆθαι νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρεῖας αὐτῶν, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἢ πρόνοια αὕτη ἐπιβάλλεται τοῖς γονεῦσιν, ὅτε τὸ τέκνον ἐπαναπαυθὲν ἤδη εἰς τοὺς μητρικοὺς κόλπους, ἐγένετο τὸ προσφιλές ἀντικείμενον τῆς σταθερῆς καὶ ἀδιαλείπτου τῶν γονέων μερίμνης.

Ὁ καιρὸς τῆς ῥαθυμίας, ὡς καὶ ἡ ἀθυμία ἢ μαραίνουσα τὴν φιλοπονίαν παρήλθον ἤδη μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τέκνου, οὐδ' ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ νὰ παραδώσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκ τῆς ῥαθυμίας ἠδὲ ἀπάθειαν ἢ εἰς τὰ θέλγητρα τῆς εὐκινήτου καὶ ἰδιοτρόπου φαντασίας καθότι ἐκ-

τὸς τῆς ἐνδομύχου φωνῆς τῆς συνειδήσεως τῆς προτροπῆς πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν ἐνεργόν βίον, ἑτέρα τις φωνὴ συγκινεῖ ἡμᾶς, φωνὴ οὐχ ἦττον ἐπιβλητικὴ, ἕνεκα δὲ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς ἀκαταμάχητος, φωνὴ τρυφεροῦ πλάσματος δικαιοῦμένου νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ἡμῶν λόγον οὐ μόνον τῆς χρήσεως τῶν διανοητικῶν καὶ σωματικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁποίων πορίζομεθα τὰ τῆς ὑπάρξεως μέσα, ἀλλὰ καὶ τῆς περιουσίας ἣν ἐδημιουργήσαμεν διὰ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἢ παρελάβομεν ἐκ τῆς φιλοπονίας τῶν γεννητόρων. Οὕτω λοιπὸν ἢ πρὸς τὰ τέκνα στοργῇ τῶν γονέων, οἱ ἀγναὶ καὶ συμπαιθητικαὶ συναισθησεῖς τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, συναπεργάζονται τὸν ἐξαγνισμὸν τῶν ψυχῶν, ἀνυψοῦσι τὸ φρόνημα, ἐνισχύουσι τὴν λογικὴν θέλησιν, τὴν σεμνὴν ἐγκράτειαν, τὴν χαλιναγωγοῦσαν τῶν παθῶν τὰς ἀλόγους ἐξάψεις καὶ προάγουσι τὴν γενικὴν εὐημερίαν καὶ ὁ μὲν δημιουργηθεὶς παρ' ἡμῶν πλοῦτος χρησιμεῖ εἰς περιθάλψιν ἄλλων προσώπων, τὸ δὲ ἀποκτηθὲν δι' ἐντίμου ἐργασίας κεφάλαιον προστίθεται δίκην νέου μυχλοῦ, εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς ὅλης κοινωνίας.

Βεβαίως οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέκνον αὐτοῦ ἐπάγγελμα ἀνώτερον ἐκείνου ὀπερ αὐτὸς οὗτος μετέρχεται καὶ ἐν τῇ ἐξασκῆσει τοῦ ὁποίου ἀνευρίσκει καὶ τιμὴν καὶ αὐτάρκειαν. Ὁ Μοντέσκιος παραπλησίαν τινὰ παραδεχόμενος γνώμην ἀπεφῆνατο, ὅτι ὁ πατὴρ ὀφείλει μὲν νὰ θρέψῃ καὶ ἀναθρέψῃ τὸ τέκνον του, οὐδὲως δὲ ὑποχρεοῦται νὰ καταστήσῃ αὐτὸ κληρονόμον, ἐκ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης ὀρωμιέμενος συνήγαγεν ἡμαρτημένον τι πόρισμα ὑπὲρ τοῦ ἀδίκου θεσμοῦ τῶν πρωτοτοκίων, πρὸς ὃν λίαν εὐνοϊκῶς δικάετο ὁ ἔξοχος ἐκείνος ἀνὴρ. Ἄλλως ὅμως ὀμολογητέον, ὅτι οἱ γονεῖς οὐδὲως ὑποχρεοῦνται νὰ καταλίπωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν περιουσίαν, ἐξασφαλίζουσαν μὲν αὐτοῖς ἰσόθειαν ῥαστώνην, καθιστώσαν δὲ ἦττον ἀναγκαίαν τὴν ἐργασίαν. Τοιαύτη ὑποχρέωσις ἔσται ὑπέρβασις ἀδικαιολόγητος τῆς ἀρχῆς ἣν ἐπεκαλέσθημεν, καθ' ἣν οἱ γονεῖς ὀφείλωσι μὲν νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρεῖας τῶν τέκνων αὐτῶν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μόνον ταῦτα στεροῦνται τῆς προσηκούσης ἰκανότητος τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ κτᾶσθαι. Ὁ μικρὸς χειρῶναξ ὁ ἀποζῶν καὶ συντηρούμενος ἐκ τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ, ἀγαγὼν μὲν τὸ τέκνον του μέχρι τῆς ἐφηβίας, ἐκπαιδεύσας δὲ αὐτὸ ἐν τῇ τέχνῃ ἣν αὐτὸς μετέρχεται, δεόντως καθ' ἡμᾶς ἐξελήρωσε τὸ πατρικὸν καθήκον καὶ κάλλιον ἴσως τοῦ χρηματιστοῦ, τοῦ καταλιπόντος μετὰ θάνατον τοῖς ἐκγόνοις, ἐπαύλεις καὶ ἰκατομμύρια λέγομεν δὲ ἀκάλλιον ἴσως καθότι καίτοι ἀποδομιάζοντες τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ διεγείρωσι τοὺς ἀπόρους κατὰ τῶν πλουσίων καὶ συστηματικῶς

προκαλοῦντας τὴν ἐχθρότητα τῶν ἐργατικῶν τάξεων κατὰ τῶν κεφαλιούχων, οὐχ' ἦττον ἀναγνωρίζομεν, ὅτι καὶ δυσχερεστέρα καὶ ἐντιμότερα εἶνε ἢ δι' ἐπιπόνου καὶ ἀδιαλείπτου ἐργασίας παραγωγῆ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀπόρου χειρῶνακτος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἢ ἡ διὰ τυχηρῶν παιγνίων καὶ διὰ τῆς πολυτρόπου καὶ ἀλλοπροσάλλου κυβείας, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπόκτησις περιουσίας.

Ἐὐτυχῶς ὑπάρχουσιν ἕτεροι τρόποι ἀσφαλεστέρου πλουτισμοῦ· τὰ παιγνία καὶ αἱ κυβεῖαι δὲν δημιουργοῦσι πλοῦτον, ἀλλὰ μετατοπιζοῦσι τὸν διὰ τῆς βιομηχανίας παραχθέντα· ὅτι δὲ λέγομεν περὶ χειρῶνακτος, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν καλλιτέχνην, καὶ εἰς τὸν ἐπιστήμονα καὶ εἰς τὸν φιλόλογον. Καί οὗτοι ἐξελήρωσαν ἔργον εὐσυνειδήτου πατρὸς καθοδηγήσαντες καὶ εἰσαγαγόντες τὸ τέκνον αὐτῶν εἰς τὴν κοίτην τοῦ βίου, καὶ παρασχόντες αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ αὐτοσυντηρήσεως. Καὶ πρακτικώτερον, οἱ γονεῖς ἐξελήρωσαν τὸ πατρικὸν καθήκον, παρασχόντες τῷ τέκνῳ ἐπάγγελμα ἠμρόζον εἰς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν θέσιν ἣν οἱ γονεῖς αὐτοὶ κατέχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τῷ ὄντι ἡ θέσις ἐν ἣ προήχθημεν καὶ ἀνετράφημεν καὶ αἱ ἔξεις ἃς προσελάβομεν ἐν αὐτῇ ἐμφιλοχωρῶντες, ἀποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν, ὑπόσχεσιν ἀδύνατον, ἢ σιωπηρὰν ὑποχρέωσιν ἣν δέον εὐλαβῶς νὰ τηρήσωμεν. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἀπερισκέπτως ἐμπνέοντα εἰς τοὺς ὑπερσοῦσους, φαντασιώδους βίου χιμαιρικὰς ἐλπίδας, καθότι αἱ χιμαιρικαὶ αὗται ἐλπίδες πλειστάκις ματαιοῦμαι ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, συνεπάγονται τὴν δυσθυμίαν, τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτονίαν καὶ τὴν ἀπογοητευσίαν τοῦ γονεῖς οἱ ἐμπορούμενοι ὑπὸ αὐτοῦ κενοδοξίας ἢ κενῶν ἐλπίδων κτήσεως πλοῦτου αὐτοσχέδιον, παραγνωρίζουσι τοὺς ἀναλλοίωτους νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας, καὶ ἀποπλανώμενοι ἐκ κουφότητος, ἐκ πλεονεξίας ἢ ἐκ περιφιλαντίας, γίνονται θύμα τοῦ φρενοτροπιῶν φαντασίας νενοσηκίας.

[Ἐπίται τὸ τέλος.]

I. A. ΣΟΙΤΕΟΣ.

ἩΘΟΠΙΟΣ ΕΝΕΧΥΡΙΑΖΟΜΕΝΟΣ

Ὁ κ. Jubilles ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Μελέται περὶ τῆς Ἀγγλίας* διηγεῖται ἀστεῖαν ἱστορίαν, βεβαίως ὅτι εἶνε ἀληθεστάτη.

Πρόκειται περὶ ἠθοπιστοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ κ. Jubilles παρασιωπᾷ τὸ ὄνομα, ὑποδεικνύει δὲ μόνον διὰ τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου Γ., καὶ ὅστις, εὐρεθείς εἰς μεγάλην χρηματικὴν στενοχωρίαν, παρεδόθη ὑπὸ τῆς σύζυγου τοῦ ὡς ἐνέχυρον.

Τῷ εἶχον παρουσιάσει τὸν λογαριασμόν τοῦ

ξενοδογείου, εἰς τὸ ὁποῖον κατῴκει, ἀλλὰ δὲν εἶχε χρήματα νὰ πληρώσῃ.

Μετέβη τότε παρὰ τῷ διευθυντῇ τοῦ θεάτρου καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ προκαταβολήν. Ἄλλ' ὁ διευθυντὴς, ἄνθρωπος τυπικὸς, τῷ ἀπεκρίθη·

— Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ συμφωνητικὸν μας ὅτι πρέπει νὰ πληρώω τὸν μισθόν σου εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός;

— Ναί.

— Λοιπὸν! ἃς τηρήσωμεν τὰς συμφωνίας μας.

Ἦπῃρξεν ἀδύνατον νὰ συγκινηθῇ ὁ τυπικὸς θεατρῶνης. Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἠθοπιστὸς ἦτο καλὸς κωμικὸς, ἀκούωντος γνωστός, ὁ δὲ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπροτίθετο νὰ μεταβῇ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ θεάτρον διὰ νὰ τὸν ἴδῃ παριστάνοντα.

Ὁ Γ. . . μεταβάς περιλυπὸς εἰς τὸ ξενοδογεῖον διηγεῖται πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ τὴν δυσάρεστον θέσιον του. Αἴφνης αὕτη τῷ εἶπεν:

— Μοῦ ἦλθε μία ἰδέα.

Ἡ ἰδέα ἦτο παράδοξος, ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν προκύπτουσι συχνὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κωμικοῦ μετέβη τότε παρὰ τινι δανειζόντι ἐπὶ ἐνεχύρῳ, καὶ ἔχοντι τὸ κατὰ στήμα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ θεάτρου, εἰς τὸ ὁποῖον παρίσταεν ὁ Γ. . .

— Κύριε, τῷ εἶπε, χρειάζομαι διὰ μίαν ὥραν εἴκοσι λίρας στεργλίας. Θέλετε νὰ μοῦ τὰς δανείσετε; Σὰς δίδω διὰ μίαν ὥραν τόκοι δεκαπέντε σελίνια.

— Ἄλλὰ ποῖον εἶνε τὸ ἐνέχυρόν σας;

— Τὸ ἄτομον τοῦ κ. Γ. . . ὁ ὁποῖος εἶνε ἐδῶ παρών.

Ὁ τοκιστὴς ἤρχισε νὰ γελά.

— Σὰς ἡμιῶ σπουδαίως. Ὁ κ. Γ. . . παίξει τὸ πρῶτον πρόσωπον εἰς τὴν κωμῆδιαν ἢ ὅποια θὰ παρασταθῇ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Ὅταν λοιπὸν θὰ παρουσιάσω πρὸς τὸ διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τὴν ἀπόδειξίν σας, ἐνοεῖτε ὅτι θὰ σπεύσῃ νὰ ἔλθῃ καὶ ν' ἀπαλλάξῃ ἠθοπιστὸν, ὁ ὁποῖος εἶνε πρὸς αὐτὸν ἀπαραίτητος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ παραδοξότεραι προτάσεις οὐδαμῶς ἐκπλήττουσιν. Ὁ τοκιστὴς ἔδωκε τὰ ζήτηθέντα χρήματα, τὸ δ' ἐνέχυρον ὁ κ. Γ. . . ἐκάθησεν ἡσύχως πλησίον τοῦ ἐφ' ἐνὸς ἀνακλίντρον.

Ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως. Ἡ αἴθουσα ἤρχισε νὰ πληροῦται, οἱ δὲ ἠθοπιστοὶ εἶχον ἤδη ἐνδύθῃ.

— Καὶ αὐτὸς ὁ Γ. . . δὲν ἦλθεν ἀκόμη! ἀνέκραξεν εἰς ἄκρον ἀνήσυχος ὁ θεατρῶνης. . . Τὶ ἄρα γε νὰ συμβαίῃ;

— Συμβαίνει, ἀπήνησεν ἡ σύζυγος τοῦ κω-

μικῷ ἀφιχθεῖσα τότε, ὅτι ὁ Γ. . . εἶνε ἐνέχυρον... Πιστός εἰς τὸν λόγον του δὲν θὰ κινηθῆ πρὶν πληρώσου δι' αὐτὸν εἴκοσι λίρας στερλίνας.

— 'Αλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον . . . εἶνε τρέλλα.

— Εἶνε τρέλλα, ἔστω! 'Αλλ' ἡ παράστασις σας δὲν θὰ γείνη.

— Τότε, τί νὰ κάμω;

— Νὰ υπάγετε νὰ πληρώσετε τὸν δανειζόμενα ἐπὶ ἐνεχύρω... Δι' αὐτὸ οἶς ἀρκεῖ ἐν λεπτόν τῆς ὄρας.

'Ἢ ποιητέον; Ὁ θεατρῶν ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὸν παράδοξον τούτον ὅρον. Μετὰ ἐν λεπτόν ὁ κ. Γ. . . ἐξαγορασθεὶς μετέβαινεν εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἐχειροκροτήθη ζωηρῶς. Ἦτο ἀνάγκη νὰ τῷ συγχωρηθῆ ὁ δόλος τὸν ὁποῖον εἶχε μεταχειρισθῆ διὰ νὰ λάβῃ τὴν προκαταβολήν, τὴν ὁποῖαν τῷ εἶχον ἀρνηθῆ τὴν πρῶταν.

Β*

Τὸ κατωτέρω ποιημάτιον τοῦ ἀθανάτου φίλου εἰς Ἐλευθερίας ἀπεστάλη ἡμῖν ἰαν φιλοφρόνας παρὰ τοῦ ἐν Ζυκόνθω ἀριστοῦ κ. Διονυσίου Δ. Ἡλικηνοῦ, βιβλιοφύλακος τῆς αὐτῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης. Τὸ κειμήλιον τοῦτο τῆς Μουσῆς τοῦ Σολομοῦ ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἑπταετηδίου ἀνεψιάς του, εἶνε δὲ βίως ἀνέκδοτον καὶ εὐρίσκειται ἀναγεγραμμένον κάκωθεν τῆς εἰκόνας τῆς χαριτοδρότου κόρης, ἣν εἰκόνα διαφυλάττει αὐλωδῶς ἡ αὐτοῦ ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Δημητρίου Σολομοῦ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ ΣΟΛΟΜΟΥ

[Ἐγγραφή ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἑπταετηδίου ἀνεψιάς του.]

Καθὼς μένεις εἰς τὸ νοῦ μου
'Ὅσο ζῶ καὶ εἰς τὴν καρδιά,
Μεῖνε, τέκνο τοῦ ἀδελφοῦ μου,
Εἰς τὰ μάτια μου ὀμπροστά.

Μεῖνε—ἐπόλευε τὸ σῶμα
Ἡ ψυχὴ σου, γὰρ νὰ εὐγῆ,
Καὶ ἐσυχνάσαις τὸ στόμα
Καὶ δὲν ἤξερες γιὰτί.

'Λίγο ἐχάρηκες τὸ φῶς σου,
'Αποῦ ἐπέρασε γλυκὴ
'Απ' τὰ σπλάγγνα τῆς μητρὸς σου
'Σ τοῦ πατρὸς τὴν ἀγκαλιά.

Γλυκοὶ ἐστάθησαν καὶ πλάνοι
Τῶν γονιῶν σου οἱ στοχασμοί,
Γάμου ἐδλέπανε στεφάνι,
Κι' ἄλλο ἐφόρεσε ἐσύ!

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΟΜΟΣ.

'Ἢ εὐτυχία δὲν ἐγκτεῖται ἐν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀπολαύσει τῶν πραγμάτων. Ἢ κτῆσις μεγαλοπρεποῦ; μεγάρου δὲν καθιστᾷ εὐτυχῆ ἐκεῖνον, ὅστις ἀνιάται ἐν αὐτῇ. Ὁμοίως τῶν καλλίστων πραγμάτων ἡ κατοχὴ οὐδεμίαν φέρει εὐτυχίαν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν ἤξεύρει νὰ ἀπολαύσῃ αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

'Ἐν Βιέννῃ διατρίβει νῦν ὁ διάδοχος τοῦ Ἰαπωνικοῦ θρόνου. Ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος, ἑνομαζόμενος Τσουμί, ἔχει ἡλικίαν εἰκοσιοντῶ ἐτῶν, πρόκειται δὲ νὰ ἐπισκεφθῆ πάσας τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης. Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰαπωνίας πρὸ ἑνὸς ἔτους περίπου, κατέμεινε δ' ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἐν τῷ Ἰαπωνικῷ στρατῷ ἔχει βαθμὸν συνταγματάρχου, ἔτυχε δὲ εὐρωπαϊκῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Νεώτερος ὢν διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν σπουδάζων ἐν Παρίσι καὶ ἐν Βερολίνῳ, ἐπίσταται δὲ ἄριστα τὴν γαλλικὴν. Ἐκ Βιέννης θὰ μεταβῆ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν αὐλῶν τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Λονδίνου. Κατὰ τὸ φθινόπωρον θὰ ἐπιπέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τῆς Ἀμερικῆς.

'Ἢ πλουσιωτάτη γυνὴ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶναι ἡ ἐν Σαντιάγο, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Χιλῆς, οἰκοῦσα σενοῖρα Ἰσιδώρα Κουσίνο. Ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπονομάζεται κόμησσα τοῦ Μοντεχρίστου, διότι ἀληθῶς τὰ πλοῦτη αὐτῆς ὑπερβαίνουσι τὰ μυθολογούμενα τοῦ Μοντεχρίστου. Ἀλλ' ἡ σενοῖρα Κουσίνο ἐγκαυχᾶται μᾶλλον διὰ τὴν εὐγένειαν παρὰ διὰ τὰ πλοῦτη αὐτῆς, διότι καταγίνεται ἀπὸ τοῦς παλαιούς Conguistadores τοῦς Ἰσπανοῦς; κατακτητῆς τοῦ νέου κόσμου. Ἀπὸ τῶν θανάτων αὐτοῦ τῆς ἐκκληρονόμησεν γαίαν ὀνοματολογιστοῦ ἐκτάσεως, ἑκατομμύρια εἰς μετρητὰ, πολυαριθμοὺς ἀγέλας βοσκημάτων, καὶ πλὴν τούτων ἀνθρακωρυχεῖα, χαλκωρυχεῖα, ἀργυρωρυχεῖα, στόλον μέγαν ἀτμοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων, πολυπληθῆ ἔργαστάσια καὶ ἕνα σιδηρόδρομον. Ἐκ τούτων εἰσπράττει ἐτήσιον εἰσόδημα πολλῶν ἑκατομμυρίων δολλαρίων. Ἐκ μόνων δὲ τῶν ἀνθρακωρυχειῶν αὐτῆς ἔχει μηνιαῖον εἰσόδημα ὀγδοηκονταεξαχθίων δολλαρίων, ἦτοι ἐτήσιον εἰσόδημα πέντε καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πρὸς οἰκοδομὴν τῆς οἰκίας τῆς ἐδαπάνησεν ἕξ περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, ὁ δὲ κήπος ταύτης εἶναι μυθωδῶς ὄρατος.

'Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐστίας» ἐγράφημεν περὶ τῶν πλοῦτων ἐμπορικῶν ἐκθέσεων, ἃς διοργάνωσεν ἡ ἐν Βερολίνῳ γεωγραφικὴ ἐταιρεία. Ὅπως συναγωνισθῶσι δι' ὁμοίαν ὄπλων ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐν τῷ διεθνῇ ἐμπορίῳ, μελετῶσι καὶ οἱ Γάλλοι νὰ ἐξαποστελῶσιν εἰς τὰ σπουδαιότατα ἐμπορικὰ κέντρα στρατιῶν ἐμποροπαλλήλων, καμίζόντων μεγάλας συλλογὰς δειγμάτων.

'Ακούσας ποτὲ ὁ Ζεῦξίς, ὅτι Ἀγάθηργος ὁ ζωγράφος ἐμεγαλοπρόνει, διέτι ταχὺ καὶ βρῆθίως ἐποίησε τὰς εἰκόνας, εἶπεν· Ἐγὼ δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ, καὶ εὐλόγως, διότι ἡ ἐν τῷ ποιεῖν εὐχέρεια καὶ ταχύτης δὲν ἐμβάλλει εἰς τὸ ἔργον βάρος μόνιμον, οὐδὲ κάλους ἀκρίβειαν· ὁ δὲ εἰς παραγωγὴν αὐτοῦ μετὰ κόπου πολλοῦ δαπανηθεὶς χρόνος καθίσταται διαρκὴς καὶ ἀπὸ τῆς λήθης σφίξει τὸ γενόμενον.

(Πλοῦταρχος).